

Pogreške u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga

Ančić, Barbara

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:339973>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Sveučilišni diplomski dvopredmetni studij engleskoga jezika i književnosti i
hrvatskoga jezika i književnosti nastavničkoga smjera

Barbara Ančić

Pogreške u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga

Diplomski rad

Mentorica: doc. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2020.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Sveučilišni diplomski dvopredmetni studij engleskoga jezika i književnosti i
hrvatskoga jezika i književnosti nastavničkoga smjera

Barbara Ančić

Pogreške u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga

Diplomski rad

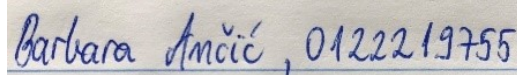
Znanstveno područje humanističke znanosti, polje filologija, grana kroatistika
Mentorica: doc. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2020.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 2. rujna 2020.

Barbara Amčić, 0122219755

Ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Odavno su jezik i jezična djelatnost predmeti proučavanja brojnih istraživača i lingvista. U današnje se vrijeme, osim materinskoga i prvoga jezika, sve češće proučavaju drugi i strani jezici, koji se objedinjuju pod nazivom ini jezici. Mnogi i različiti čimbenici utječu na ovladavanje inim jezikom, a neki od najvažnijih jesu pozitivan stav, motivacija, samopouzdanje te dob i strategije učenja. Istraživanje hrvatskoga jezika kao inoga jezika u današnje vrijeme postaje sve češćim predmetom proučavanja, kao i ovladavanje pisanim diskursom, koje je predmetom proučavanja postalo tek krajem prošloga stoljeća. U ovome je diplomskome radu provedena analiza pogrešaka u pisanome diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika. Analiza pogrešaka provedena je na pet razina, a to su pravopisna, fonološka, morfološka, sintaktička i leksička te je svaka razina podijeljena na uže dijelove proučavanja. Glavni je cilj istraživanja utvrditi na kojoj razini dolazi do najvećega broja odstupanja i koji su tome razlozi.

Ključne riječi: ini jezik, inojezični govornici, pisani diskurs, hrvatski kao ini jezik

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Što je jezik?	2
2.1. Materinski i/ili prvi jezik	2
2.2. Drugi i/ili strani jezik	3
2.3. Ini jezik	4
3. Ovladavanje inim jezikom	6
3.1. Čimbenici koji utječu na ovladavanje inim jezikom	6
3.2. Ovladavanje pisanim diskursom	8
4. Hrvatski kao ini jezik	10
4.1. Dosadašnja istraživanja hrvatskoga kao inoga jezika	11
5. Analiza pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga	13
5.1. Metodologija rada	13
5.2. Pravopisna odstupanja	13
5.2.1. Pisanje maloga i velikoga slova	13
5.2.2. Sastavljeno pisanje riječi	15
5.2.3. Rastavljeno pisanje riječi	16
5.2.4. Uporaba pravopisnih znakova	17
5.2.5. Pisanje riječi iz stranih jezika	22
5.3. Fonološka odstupanja	22
5.3.1. Alternacije ije/je	22
5.3.2. Ekavski odraz jata	23
5.3.3. Alternacije č/ć	25
5.3.4. Zamjena fonema	26
5.3.5. Izostavljanje fonema	28
5.3.6. Dodavanje fonema	29
5.3.7. Fonološki uvjetovane glasovne promjene	30
5.3.8. Uporaba fonema	30
5.4. Morfološka odstupanja	32
5.4.1. Uporaba imenica	32

5.4.2. Uporaba glagola	35
5.4.3. Uporaba pridjeva	37
5.4.4. Uporaba zamjenica	39
5.4.5. Uporaba brojeva	41
5.4.6. Uporaba prijedloga	42
5.4.7. Uporaba priloga	42
5.4.8. Uporaba veznika	43
5.4.9. Morfološki uvjetovane glasovne promjene	44
5.5. Sintaktička odstupanja	45
5.5.1. Redoslijed riječi u rečenici	45
5.5.2. Redoslijed enklitika	46
5.5.3. Uporaba pasiva	47
5.5.4. Sročnost subjekta i predikata	47
5.6. Leksička odstupanja	47
5.6.1. Uporaba riječi iz razgovornoga stila	47
5.6.2. Uporaba anglizama	48
5.6.3. Uporaba srbizama	49
5.6.4. Pleonazmi	50
5.7. Grafički prikaz analize pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga	52
6. Zaključak	54
7. Literatura i izvori	55

1. Uvod

Tema su ovoga diplomskoga rada *pogreške u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga*. Analizom 46 tekstova izdvojit će se najčešće pogreške koje u pisanom diskursu čine inojezični govornici hrvatskoga jezika, pokušat će se odrediti na kojoj se od pet razina javlja najveći broj pogrešaka te koji su mogući uzroci tih pogrešaka. U drugome poglavlju, naslova *Što je jezik?*, odgovorit će se na pitanje koje je postavljeno u naslovu poglavlja i bit će objašnjena razlika između nekoliko tipova jezika. Treće je poglavlje naziva *Ovladavanje inim jezikom*, a u njemu će biti nabrojani čimbenici koji utječu na ovladavanje inim jezikom. Također, ukratko će biti objašnjeno ovladavanje pisanim diskursom. Nakon toga slijedi četvrto poglavlje, naslova *Hrvatski kao ini jezik*, u kojemu će biti iznesen prikaz hrvatskoga kao inoga jezika, nabrojene najčešće pogreške koje se javljaju pri učenju hrvatskoga kao inoga jezika te navedeni neki primjeri dosadašnjih istraživanja. Peto je poglavlje *Analiza pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga* te će u tome poglavlju, na pet jezičnih razina (pravopisnoj, fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj, leksičkoj), biti provedena analiza 46 tekstova. Na samome kraju poglavlja nalazi se grafički prikaz te je ukratko zaključeno kojih je pogrešaka najviše i koji su tomu razlozi. Na samome kraju rada nalaze se dva poglavlja, *Zaključak* te *Literatura i izvori*.

2. Što je jezik?

Brojni se ljudi, svakodnevni govornici i korisnici jezika, rijetko zapitaju što je zapravo jezik te što nam on omogućava. „U najopćenitijem smislu riječi, jezik je sustav glasovnih znakova, specifičan za svaku jezičnu zajednicu (narod ili sličnu skupinu) i povijesno uvjetovan, koji služi ponajprije za sporazumijevanje (komunikaciju, razmjenu obavijesti, misli, osjećaja i sl.), ali i samo za izražavanje.“¹ Jezik je prisutan od najranije životne dobi, a usvaja se primanjem (engl. *reception*), tj. čitanjem i slušanjem te proizvodnjom (engl. *production*), tj. pisanjem i govorenjem. Navedene se djelatnosti često u literaturi nazivaju jezičnim vještinama ili sposobnostima (engl. *language skills*). Jelaska govori da usvojiti jedan jezik znači usvojiti sve njegove razine: značenjsku (semantičku), rječničku (leksičku), izraznu (fonološku), obličnu (morfološku), rečeničnu (sintaktičku), uporabnu (pragmatičku) i društvenojezičnu (sociolingvističku) u govorenju (fonetika) i pisanju (grafetika) te u osobnom, javnom, obrazovnom i poslovnom životu (prema Šišić, 2020: 4). Kada se govori o usvajanju jezika, često se spominju pojmovi poput: *materinski jezik*, *prvi jezik*, *drugi jezik*, *strani jezik* ili *ini jezik*.

2.1. Materinski i/ili prvi jezik

Materinski je jezik (engl. *mother tongue*) onaj koji osoba usvaja nesvjesno i spontano od najranije životne dobi. Prema Jelaski na materinskom jeziku nije potrebno učiti slušati i govoriti kako bi se postalo izvornim govornikom. Sva djeca usvajaju materinski jezik na temelju svojih urođenih sposobnosti i jezičnoga iskustva u izravnom sporazumijevanju te sva djeca, bez obzira na jezičnu darovitost i inteligenciju, osim ako nisu spriječena drugim okolnostima (npr. gluhoća, nedostatak komunikacije i sl.), mogu posve ovladati svojim materinskim jezikom, koji je ujedno i glavni jezik sporazumijevanja društva u kojemu žive. Postoje situacije u kojima djeca od početka istovremeno usvajaju dva jezika i oba su im jednaka u položaju sporazumijevanja. Ta se djeca nazivaju dvojezičnim govornicima i ona tada imaju dva materinska jezika, koji su međusobno sumaterinski jezici (Jelaska i sur., 2005: 24–25). Prebeg-Vilke navodi da se proces usvajanja materinskoga jezika sastoji od četiri aspekta. Dijete prvo usvaja glasovni sustav (krikom odmah po rođenju), a zatim se koristi jezičnim oblicima vlastitoga jezika, tj. gramatikom koja mu omogućava razumijevanje značenja (semantika) i

¹ Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=29130>

sposobnost komunikacije. Ta su četiri aspekta povezana i neodvojiva (Prebeg-Vilke, 1991: 27). Za materinski se jezik često koriste i nazivi *rodni jezik*, *urođeni jezik*, *izvorni jezik* (engl. *native tongue*), a Jelaska još navodi i srodne nazive kao što su *roditeljski jezik* (jezik koji dijete preuzima od roditelja), *obiteljski jezik* (jezik kojim se obitelj najčešće služi) te *kućni jezik* (jezik kojim netko govori u kući) (Jelaska i sur., 2005: 25–26). Medved Krajnović sve te nazive objedinjuje pod jednim nazivom, *primarni jezik* (engl. *primary language*) (Medved Krajnović, 2010: 3).

S druge strane, postoji i *prvi jezik* (engl. *first language*, *L1*). Taj je termin nastao zbog činjenice da uslijed društvenih promjena majke više nisu jedine u ulozi prvobitnoga izvora jezika (Ćoso, 2016: 496). Prvi jezik označava, kao i materinski, prvi jezik kojemu je dijete izloženo i koje dijete usvaja. Ipak, prvi jezik ne mora nužno biti materinski, već on ima samo kronološku oznaku. Primjer je dijete koje bilo izloženo jednom jeziku, ali je prije no što je počelo govoriti, dulji period bilo izloženo drugom jeziku, koji u trenutku početka djetetova govora postaje njegov materinski jezik, iako kronološki nije bio prvi (Jelaska i sur., 2005: 25–26). U tome slučaju, Medved Krajnović navodi da prvi jezik postaje *sekundarni jezik* (engl. *secondary language*) (Medved Krajnović, 2010: 3). Osim razlike između materinskoga i prvoga jezika, postoji razlika i između drugoga i stranoga jezika.

2.2. Drugi i/ili strani jezik

Drugi jezik (engl. *second language*, *L2*) Jelaska definira kao „bilo koji novi jezik kojim osoba ovladava u zajednici gdje se njime služi, od najmanje, kao što je obitelj, do najšire, kao što je zemlja“ (Jelaska i sur., 2005: 27), a Mihaljević-Djigunović definira ga kao „nematerinski jezik koji se uči unutar zemlje u kojoj je u uporabi“ (Mihaljević-Djigunović 1998: 15). Drugi jezik osobe usvajaju u prirodnom okruženju uz članove obitelji koji su govornici drugoga jezika te uz okolinu koja govori drugim jezikom (npr. škola, posao ili bilo kakva druga svakodnevna komunikacija). Usvajanje drugoga jezika u takvim uvjetima dovodi do dvojezičnosti, tj. bilingvizma. Jelaska navodi da su drugi jezici za manjinske govornike većinski, odnosno državni jezici, dok su za većinske govornike to manjinski jezici oko njih (Jelaska, 2012: 88).

S druge strane, *strani jezik* (engl. *foreign language*) onaj koji se ne govori u okolini u kojoj tko živi ili djeluje (Jelaska, 2012: 88). Strani jezik je „jezik strane države, koji se uči u školi ili na posebnim tečajevima u zemlji u kojoj se njime ne služi“ (Jelaska i sur., 2005: 29). Također, strani se jezik može usvojiti na različitim jezičnim razinama, a te se razine prema *Zajedničkom europskom*

referentnom okviru za jezike (ZEROJ) dijele na A1, A2, B1, B2, C1, C2, gdje A1 razina predstavlja najnižu razinu, na kojoj govornik stječe najosnovnija pravila stranoga jezika, dok C2 razina predstavlja najvišu razinu, na kojoj govornik stječe potpunu kompetenciju i sposoban je bez poteškoća koristiti se stranim jezikom.

Mihaljević-Djigunović navodi razliku između drugoga i stranoga jezika te ističe da se „drugi jezik upotrebljava u zemlji u kojoj se uči te se uči neformalno u kontaktu s izvornim govornicima toga jezika, dok se strani jezik uči na formalnoj nastavi koja pokušava kompenzirati nedostatak prakse izvornih govornika“ (Mihaljević-Djigunović, 1998: 15–16). Pri razlikovanju drugoga i stranoga jezika, važno je spomenuti i dva pojma, tj. procesa, a to su usvajanje drugoga jezika i učenje stranoga jezika. Usvajanje drugoga jezika (engl. *second language acquisition, SLA*) odnosi se na proces koji se nenamjerno i nesvjesno odvija prirodnim putem u prirodnom okruženju, dok se učenje stranoga jezika (engl. *foreign language learning*) odnosi na namjerno i svjesno učenje nekoga jezika, na čiju usvojenost utječu motivacija, dob, sposobnosti, pozadinska znanja te strategije i stilovi učenja (Jelaska i sur., 2005: 29). Dakle, drugi se jezik usvaja, a strani se jezik uči. Učenike se, pri učenju stranoga jezika u školskim uvjetima, do kraja školovanja vodi prema dvojezičnosti te se to ponekad i uspije postići (Prebeg-Vilke, 1991: 74).

U literaturi se navodi još jedan termin, a to je *nasljedni jezik*. To je tip jezika koji se usvaja u obitelji ili užoj jezičnoj zajednici, useljeničkoj ili manjinskoj, ali je podređen glavnom jeziku i nije dovoljno razvijen u svim jezičnim djelatnostima (Jelaska, 2012: 26).

2.3. Ini jezik

Termin *ini jezik* Jelaska određuje kao termin nadređen drugome, stranome i nasljednome jeziku (Jelaska, 2007: 89). Također, navodi kako govornici inih jezika imaju neka neizravna znanja te da neki govornici inih jezika imaju više svjesnoga znanja nego izravnoga, dok drugi imaju više izravnoga nego svjesnoga te da to ovisi o pojedinim jezičnim djelatnostima (Jelaska, 2012: 25). Vodeći se kriterijem neutralnosti, Medved Krajnović navodi da je hrvatski naziv ‘korisnik inoga jezika’ najprikladniji prijevod engleskoga naziva *second language learner* (učenik inoga jezika) i to argumentira riječima da u hrvatskom jeziku riječ *učenik* često asocira na dijete ili adolescenta, stoga je riječ *korisnik* primjerenija i prihvatljivija. Isto tako, navodi da je za ovladavanje inim jezikom (OVIJ) važan pojam komunikacijske kompetencije, nasuprot jezičnoj kompetenciji, a razlika je ta što

jezična (lingvistička) kompetencija predstavlja gramatičku stručnost i znanje o jeziku, dok komunikacijska kompetencija predstavlja pragmatičku stručnost, tj. jezično znanje (Medved Krajnović, 2010: 7–8). U suvremenome svijetu, uslijed globalizacije i drugih čimbenika, velika većina svjetskog stanovništva nije jednojezična, već dvojezična, a u nekim slučajevima i višejezična, što ne čudi jer je u suvremenom društvu za normalno funkcioniranje nužno, osim prvoga jezika, znati još jedan. Također, najveći svjetski jezici, poput engleskoga, španjolskoga, kineskoga i sličnih, češće se koriste kao ini jezici, nego kao prvi jezik. (Medved Krajnović, 2010: 12–13).

Kao što je termin ini jezik naveden kao nadređeni pojam terminima drugi, strani i nasljedni jezik, tako je termin ovladavanje naveden kao nadređeni pojam terminima usvajanje i učenje. Jelaska navodi da se termin ovladavanja koristi kada nije bitno ili se ne zna kako se određeni jezik usvojio ili učio, tj. je li to bilo nesvjesno ili svjesno. Ovladavanje označava proces, dok je ishod toga procesa ovladanost. Nadalje, navodi da se ovladavanje jezikom sastoji od različitih razvojnih faza te da ovladanost može biti različita u različitim razvojnim fazama (Jelaska, 2007: 93).

3. Ovladavanje inim jezikom

Jeziku, kao društveno uvjetovanoj tvorevini, osnovni je cilj poslužiti kao sredstvo društvene interakcije. Ovladavanje inim (drugim/stranim) jezikom omogućava komunikaciju različitih društvenih skupina. Također, društveni kontekst uvelike utječe na tijek i ishod procesa ovladavanja jezikom. Bitna je razlika između toga usvaja li se jezik u prirodnoj sredini ili ga se uči daleko od jezičnoga dodira s izvornim govornicima (Ćoso, 2016: 498). Ovladavanje inim jezikom složen je proces koji podrazumijeva „učenje novih informacija (npr. rječnika, gramatike, izgovora...), ali i usvajanje simboličnih elemenata druge etnolingvističke zajednice, odnosno smještanje lingvističkih podataka u sociokulturni okvir govornika stranoga jezika te njihovo uključivanje u vlastiti životni prostor“ (Mikić Čolić, 2017: 6). Na njega, dakle, utječu brojni čimbenici, jezični ili nejezični.

3.1. Čimbenici koji utječu na ovladavanje inim jezikom

Brojni su čimbenici koji utječu na ‘uspješno’ ovladavanje inim jezikom. Jezični čimbenici podrazumijevaju utjecaj materinskoga i svih ostalih jezika koje netko govori na ovladavanje novim jezikom. U njih se ubrajaju i utjecaji različitih unutarjezičnih elemenata jezika kojim se ovladava, na samo ovladavanje (Cvikić, 2012: 35). S druge strane, mnogi nejezični čimbenici imaju utjecaja na ovladavanje inim jezikom. Jedni od njih su društveni čimbenici ovladavanja jezikom koji se odnose na stavove koje učenik ima prema inome jeziku, njegovim govornicima i kulturi s kojom je jezik povezan, na društvenu vrijednost ovladavanja tim jezikom te na stavove o materinskome jeziku i vlastitoj kulturi (Cvikić, 2012: 36). Lambert i Gardner navode da su „najvažniji stavovi prema grupi koja se tim jezikom koristi kao materinskim“ (prema Mihaljević-Djigunović, 2013: 480).

S druge strane, Matić navodi da su najvažniji oni faktori koji su usmjereni ljudskoj emocionalnoj strani i reakcijama na podražaje i događaje iz okruženja te da su istraživanja u području primijenjene lingvistike i glotodidaktike, već prije, a pogotovo u sadašnjosti potvrdila njihovu važnu ulogu pri ovladavanju inim jezikom (Matić, 2016: 56). Ti se čimbenici uglavnom razlikuju, zato što ovise o pojedincu. Među tim je čimbenicima najvažnija motivacija (engl. *motivation*), koju Medved Krajnović definira kao „skup motiva, odnosno psiholoških stanja koja pokreću i usmjeravaju ljudsko ponašanje te određuju intenzitet toga ponašanja“ (Medved Krajnović, 2010: 77), dok Prebeg-Vilke navodi da je ona „jedan od najvažnijih elemenata u učenju stranog jezika“ (Prebeg-Vilke, 1991: 156). Postoje dvije

vrste motivacije, koje se dijele prema 'izvorima' motivacije, a to su vanjska (ekstrinzična) i unutarnja (intrinzična). Vanjska (ekstrinzična) motivacija podrazumijeva poticaj na određenu aktivnost koja će rezultirati 'opipljivim' ishodom (stjecanjem zvanja, poslom, ugađanjem nastavniku ili izbjegavanjem kazne). S druge strane, unutarnja (intrinzična) motivacija, temelji se na pretpostavci da su ljudi aktivna bića kojima je potrebna autonomija i koji imaju urođenu znatiželju te se ta motivacija očituje u rješavanju zadataka koje rezultira unutarnjim zadovoljstvom, bez potrebe za nagradom. Unutarnja motivacija dovodi do duljeg pamćenja informacija, aktivnog sudjelovanja te je intrinzično motiviranim učenicima, tj. govornicima rijetko potrebna dodatna pomoć (Mikić Čolić, 2017: 8).

Jedan od faktora koji se često spominje u literaturi je strah od jezika. To je strah koji nastaje u situaciji kada se pojedinac treba služiti nematerinskim jezikom u kojemu nije potpuno kompetentan te se takav strah smatra osobinom ličnosti i trajnom sklonošću pojedinca. Neki istraživači strah od učenja stranoga jezika povezuju sa strahom od komuniciranja, strahom od testiranja ili reakcijom društva, tj. društvenim vrednovanjem (Ćoso, 2016: 508).

Nadalje, jedan od ključnih faktora pri učenju stranoga jezika svakako je i samopouzdanje, koje je ključno za održavanje motivacije. Na povećanje samopouzdanja velik utjecaj ima okruženje za učenje, koje ne smije biti stresno te je stvaranje sigurnog okruženja za učenje zapravo stvaranje osjećaja zajedništva i pripadnosti, koji će eliminirati strah od jezika (Mikić Čolić, 2017: 9–10). Uz samopouzdanje često se veže i pojam o sebi, koji je blizak pojmu 'samopoštovanja'. Samopoštovanje određuje koliko pojedinac smatra vlastite osobine pozitivnima ili negativnima te smatra li se osoba sposobnom ispuniti svoja ili tuđa očekivanja (Ćoso, 2016: 509).

Ostali bitni faktori koji utječu na ovladavanje inim jezikom, koji također ovise o pojedincu, jesu dob te stilovi i strategije učenja. Prebeg-Vilke navodi da stariji svjesno i organizirano usvajaju i uče strani jezik, dok djeca „ne doživljavaju jezik kao sustav oblika, nego kao sredstvo kojim izražavaju značenje“ (Prebeg-Vilke 1991: 78). Stariji jezik uče prema određenim pravilima i u to učenje ulažu određeni napor, dok malo dijete jezik usvaja automatski, prirodno i toga nije svjesno. Budući da svaka osoba na jedinstven način ovladava određenim gradivom, problemom ili u ovom slučaju stranim jezikom, bitan utjecaj imaju i strategije i stilovi učenja. Stil učenja je način kako neka osoba, govornik ili učenik uči, tj. pribavlja, obrađuje i pohranjuje obavijesti da bi se njima kasnije služio. Svatko na jedan način najbrže i najlakše usmjerava pozornost na nove i složene obavijesti, obrađuje ih i održava stečeno znanje. Neki najbolje uče gledanjem ili promatranjem, drugi slušanjem, a treći kretanjem te ovisno o tome pripadaju vizualnim, auditivnim ili kinestetičkim tipovima učenja. Stilovi učenja

obuhvaćaju najvažnije korake u svakomu procesu učenja i stoga mogu imati velik utjecaj na uspješnost učenja (Grgić, Kolaković, 2010: 79).

Većina se navedenih čimbenika razlikuje od osobe do osobe, stoga ne postoji popisani obrazac ovladavanja inim jezikom. Zbog toga se u današnje vrijeme u poučavanju stranoga jezika, kao i u svakodnevnoj školskoj praksi, „pokušava primijeniti eklektičan pristup, tj. različiti načini, sredstva i metode, kako bi što više učenika moglo pronaći ono što im pomaže ovladati jezikom.“ (Jelaska i sur. 2005: 124).

3.2. Ovladavanje pisanim diskursom

Budući da se u ovome radu proučavaju pogreške u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, osim u terminologiju inojezičnosti, bitno je uputiti i u važnost uporabe pisanoga diskursa pri učenju stranoga jezika. Već je spomenuto da su pisanje i govorenje produktivne jezične vještine, nasuprot čitanju i slušanju, tj. receptivnim jezičnim vještinama. Postoji još jedna podjela koja kaže da za razliku od slušanja i govorenja, čitanje i pisanje nisu osnovne, nego drugotne jezične djelatnosti. One nisu univerzalne, zato što u današnjem svijetu postoje jezici koji nemaju pisani oblik. Pisanje je i u prošlosti dugo bilo zanemarivano te se nije smatralo vještinom kojoj bi trebalo posvetiti posebnu pozornost (Zergollern-Miletić, 2007: 191). Također, čitanje i pisanje nisu djelatnosti koje se usvajaju samom izloženošću nekom jeziku i njima je potrebno izravno ovladati te se njima ovladava učenjem. Prema nekim je istraživanjima dokazano da pismenost izravno utječe i na ovladanost gramatikom, jer se s pojedinim jezičnim obrascima govornici susreću samo u pisanom jeziku. Čitati i pisati obično se počinje učiti u osnovnoj školi, a katkad i nešto ranije (Jelaska, 2012: 21).

Zergollern-Miletić navodi da se suvremeni znanstvenici bave proučavanjem procesa pisanja na stranom jeziku na četirima razinama, a te su razine: razina stvaranja teksta i poučavanja pisanja, razina kognitivnih procesa koji se zbivaju pri pisanju na stranom jeziku, razina pisanja na stranomu jeziku kao zasebna disciplina te razina sociopolitičkih tema koje su danas sve prisutnije u pisanju na stranomu jeziku, što u velikoj mjeri dovodi do proučavanja pojedinih kultura. Kao velik problem proučavanja pisanoga diskursa na stranomu jeziku navodi se i ocjenjivanje pisanja, tj. odluka o tome što zapravo znači dobro pisati i što je dobar tekst. U proteklih dvadesetak godina najbrojnije su rasprave bile o tome koliko pozornosti treba pridavati jezičnim pogreškama te je upravo u skladu s razvojem svijesti o nužnosti poučavanja pisanja, kao i drugim spoznajama u vezi s poučavanjem

stranih jezika, Vijeće Europe 2001. načinilo upute za učenje, poučavanje i ocjenjivanje znanja stranih jezika (poznatih pod nazivom: *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*) (Zergollern-Miletić, 2007: 191).

4. Hrvatski kao ini jezik

Hrvatski jezik kao ini jezik novije je i ne još potpuno istraženo područje. Taj se pojam odnosi na „jezik stranaca koji ovladavaju hrvatskim ili su njime do nekoga stupnja ovladali, uključujući i nedavne useljenike, ali i one potomke Hrvata u čijoj se obitelji ili okolini hrvatski uopće ne govori“ (Jelaska i sur., 2005: 3).

Brojne se pogreške mogu javiti pri učenju hrvatskoga kao inoga jezika, a s nekim oblicima riječi čak i izvorni govornik, koji ne poznaje dobro kontekst, može imati poteškoće. Prema Jelaski neke od najčešćih pogrešaka mogu se javiti pri deklinaciji imenica gdje, uslijed glasovnih promjena, ini govornici nisu uvijek u mogućnosti na temelju množine odrediti jedninu zadanih imenica (Jelaska i sur., 2005: 148). Nadalje, glagolski vid, pojava svojstvena slavenskim jezicima, može stvarati velike poteškoće strancima koji u svome materinskome jeziku nemaju tu kategoriju (Jelaska i sur., 2005: 152). Jelaska navodi da većina poteškoća s usvajanjem hrvatskoga fonološkoga sustava ovisi o materinskome jeziku govornika te da nepotpuna ovladanost i prijenos fonološkoga sustava materinskoga jezika u hrvatski dovode do različitih pogrešaka, a neke od najčešćih vezane su uz zamjenu, ispuštanje ili dodavanje dijakritičkih znakova (Jelaska i sur., 2005: 191). Pri učenju vokabulara, kao problem navodi se pretežna uporaba dvojezičnih rječnika te to za učenje hrvatskoga kao stranoga jezika stvara poteškoće, zato što je hrvatski jezik relativno mali jezik, a njegovi mogući korisnici imaju previše materinskih jezika, dok je istojezičnih korisnika premalo da bi se za svaki jezik tiskao poseban rječnik. Zbog većega broja različitih korisnika te manjega broja istojezičnih korisnika, za učenje hrvatskoga kao inoga jezika, prikladniji su višejezični rječnici (Jelaska i sur., 2005: 200). Te su pogreške, prema istraživanjima, konstantne i one se pri ovladavanju inojezičnih govornika hrvatskim jezikom počinju pojavljivati vrlo brzo, na samome početku učenja, a utvrđeno je da kako se povećava jezična kompetencija tih učenika, povećava se i broj odstupanja (Gulešić-Machata, Udier, 2008: 25).

Odnos prema odstupanjima inojezičnih govornika mijenjao se tijekom novije povijesti. Ponajprije su se pogreške pripisivale nedovoljnom znanju jezika, tj. smatrale su se znakom lijenosti, neučenja i nedovoljne inteligencije. Zatim su se odstupanja počela pripisivati utjecaju prvoga jezika, tj. nepovoljnom prijenosu i nedovoljnoj izloženosti govornika točnim modelima te se nastojalo uočiti gdje se ta odstupanja javljaju, kako bi ih se moglo spriječiti. Naposljetku, danas se pogreške promatraju kao rezultati razvojnih odstupanja te se one smatraju normalnim pojavama. Zbog česte

izloženosti govornika nestandardnim modelima teško je odstupanja ukloniti iz govornikova međujezika, ali ih je zato moguće umanjiti. Stoga je preporučljivo sustavno ispravljati pogreške, odnosno inojezične govornike poticati na samoispravljanje. Također, navodi se da ne bi trebalo ustrajati na uporabi onih jezičnih pravila koja ne znaju ni obrazovani izvorni govornici hrvatskoga jezika, ili ih znaju, ali ne rabe u usmenome sporazumijevanju, a često ni u pisanome. Primjer je toga sklonidba neodređenoga pridjeva ili posvojnih zamjenica (npr. *njezina – njezinoga, Ivanova – Ivanovoga*) (Gulešić-Machata, Udier, 2008: 27-28).

Iako mnogi istraživački radovi pokazuju sve veće zanimanje za temu hrvatskoga kao inoga jezika, Jelaska navodi da u području proučavanja i učenja hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika u Hrvatskoj trenutačno vlada poprilična šarolikost i nesustavnost, jer ne postoji jedinstvena podjela na stupnjeve znanja hrvatskoga jezika te nije utvrđeno kojom je količinom jezičnog znanja i komunikacijskih kompetencija potrebno ovladati na kojem stupnju (Jelaska i sur., 2005: 312). Također, navodi da je u budućnosti, radi detaljnijih proučavanja, potrebno istražiti i druge vidove hrvatskoga, ponajviše hrvatski kao materinski jezik (Jelaska i sur., 2005: 135).

4.1. Dosadašnja istraživanja hrvatskoga kao inoga jezika

Croaticum (Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik), koji djeluje u sklopu Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, osnovan je 1962. te je središnja i najstarija ustanova na kojoj se poučava hrvatski jezik kao drugi i strani jezik. Najčešći su polaznici inozemni studenti, hrvatski iseljenici ili njihovi potomci te strani državljani koji rade i žive u Hrvatskoj (Blagus-Bartolec, 2018: 34). Prvu knjigu posvećenu hrvatskom kao inom jeziku objavila je Jelaska sa suradnicima 2005., a iste je godine održan i *Prvi znanstveni skup o hrvatskome kao drugome i stranome jeziku* (HIDIS). Zbog svega navedenoga, 2005. može se smatrati godinom uspostavljanja područja istraživanja hrvatskoga kao inoga jezika, a nakon te godine uslijedio je i veći broj istraživanja na tu temu. Kao posljedica toga, 2007. pokrenut je časopis *Lahor*, prvi časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik. Osim toga, sve je češća objava udžbenika i priručnika na tu temu, a pojavljuju se i specijalizirani e-tečajevi (Šišić, 2020: 16).

Najveći broj radova objavljenih na temu inojezičnoga hrvatskoga bavi se glotodidaktičkim temama, zatim lingvističkim, semantičkim i sintaktičkim, retoričkim i stilskim, fonetskim, kulturološkim pa i književnim temama. Ti se radovi, osim u već spomenutom časopisu *Lahor* te

Croaticumovim zbornicima, objavljuju u zbornicima Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku (HDPL-a), časopisima *Strani jezici*, *Suvremena lingvistika*, *Jezikoslovlje* te ostalim domaćim i inozemnim lingvističkim i glotodidaktičkim časopisima i zbornicima (Banković-Mandić, Mikulić, 2016: 131).

Istraživanja hrvatskoga kao inoga jezika, koja su rezultirala spomenutim znanstvenim i stručnim radovima ili doktoratima, mogu se podijeliti na nekoliko razina. To su istraživanja pojedinih vrsta riječi (glagolskoga vida, roda imenica, prijedloga itd.), istraživanja pojedinih jezičnih kategorija (padeža, prostornosti i sl.), istraživanja fonetske razine i neverbalne komunikacije (važnost fonetskih vježbi, naglasci u hrvatskome kao inome jeziku), istraživanja sintaktičke razine (nesročnih atributa, redosljeda enklitika), glotodidaktička istraživanja (strategije učenja vokabulara, strategije ovladavanja složenijim morfosintaktičkim strukturama) i druga (Banković-Mandić, Mikulić, 2016: 132). Neke od navedenih razina bit će istražene i u tekstovima u sljedećem dijelu rada.

5. Analiza pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga

5.1. Metodologija rada

Analiza pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskog jezika provedena je na korpusu 46 tekstova. Ti su tekstovi nastali u okviru projekta Hrvatske zaklade za znanost „Koherencija pisanoga teksta u inome jeziku: hrvatski, njemački, engleski, francuski i mađarski jezik u usporedbi“ (IP-2016-06-5736) koji se od 2017. do 2020. provodio na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Voditeljica je projekta bila prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve. Autorima tekstova jezično je znanje hrvatskoga procijenjeno na razinu B1, a tekstovi su pretežno s temom života u gradu. Osim teme života u gradu, u tekstovima se javljaju teme vezane uz kućne ljubimce, utjecaj interneta, ali i teme vezane uz djetinjstvo, u kojima se opisuju različiti dijelovi svijeta (Australija, Mađarska, Austrija, Sjedinjene Američke Države, Kanada, Francuska, Španjolska, Švicarska). Prema opisima dijelova svijeta, može se zaključiti da su autori pisanih tekstova upravo inojezični govornici s područja navedenih država. Analiza pogrešaka povedena je na pet razina, a to su pravopisna, fonološka, morfološka, sintaktička i leksička, a svaka je od tih razina razdijeljena na manje skupine. Cilj je ove analize ukazati na standardne pogreške koje u javljaju u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, izdvojiti razinu na kojoj je javlja najveći broj pogrešaka te pokušati zaključiti zašto je to tako, tj. izdvojiti utjecaje koji su mogući uzročnici određenih pogrešaka.

5.2. Pravopisna odstupanja

5.2.1. Pisanje maloga i velikoga slova

1. *Druga, Grad ima mnogo automobila.* → Druga, **grad** ima mnogo automobila.²
2. *Grad ima mnogo Aktivnosti.* → U gradu ima mnogo **aktivnosti**.
3. *Gradi nema Livada, zemlja i drveće.* → Grad nema **livada**, zemlje i drveća.
4. *Ali, Gradi ne su perfektivni.* → Ali **gradovi** nisu savršeni.
5. *Gradi ima mnogo Beton.* → U gradovima ima mnogo **betona**.
6. *Beton je stari u Gradi.* → Beton u **gradu** je star.

² Prvo su, kurzivom, navedene pogreške pronađene u tekstovima, a zatim su, navedene, podcrtane pogreške ispravljene i naznačene podebljanim dijelom teksta.

7. *Gradi nisu perfektni, ali Ja volim da živim u grad.* → Gradovi nisu savršeni, ali **ja** volim živjeti u gradu.
8. *Svaki dan, Ljudi vole da ide sve lokacije.* → Svaki dan **ljudi** vole ići na sve lokacije.
9. *Ja volim da imam puno aktivnosti zato što Ja volim da radim nešto novo svaki dan.*
→ Ja volim imati puno aktivnosti, zato što **ja** volim raditi nešto novo svaki dan.
10. *Moj Grad ima puno aktivnosti.* → U mome **gradu** ima puno aktivnosti.
11. *I Ja volim muzika zato što muziku ima mnogo energija.* → I **ja** volim glazbu koja ima mnogo energije.
12. *Ljudi Koje vole život u gradu, inače voli da uvijek nešto rade.* → Ljudi **koji** vole život u gradu, uvijek vole nešto raditi.
13. *Oni Koji ne vole život u gradu, imaju dobra razloga isto.* → Oni **koji** ne vole živjeti u gradu, također imaju dobre razloge.
14. *Dok Kemikalije iz nuklearnih elektrana Kvare nam vodu.* → Kemikalije iz nuklearnih elektrana **kvare** nam vodu.
15. *rodila sam se u Parizu, grad koji ne spava.* → **Rodila** sam se u Parizu, gradu koji ne spava.
16. *Za nas sa sestrom je to bio pravi Kulturni šok.* → Za nas i sestru je to bio pravi **kulturni** šok.
17. *Sve ljudi dolazi u grad i gledati Advent decoratica...* → Svi ljudi dolaze u grad gledati **adventske** dekoracije...
18. *Plus, svi znaju da je lagano naći posao u gradu, više nego na selu: I to je u ostalom prvi razlog što ljudi beže iz sela.* → Plus, svi znaju da je lakše naći posao u gradu, nego na selu i to je uostalom prvi razlog zašto ljudi bježe iz sela.
19. *Za primjer: Najduže sam živio u hamburgu, ali na samom rubu grada...* → Na primjer, **najduže** sam živio u **Hamburgu**, ali na samom rubu grada...
20. *Ja Zivim u Velikom gradu Zove se Melbourn u Australiji.* → Ja **živim** u **velikom** gradu u Australiji, koji se **zove** Melbourne.
21. *to je moja doma.* → **To** je moj dom.
22. *ima puno voća i povrća, i obično je skuplji nego konzum.* → **Ima** mnogo voća i povrća i obično je skuplji nego Konzum.

23. *Ali Život u gradu je zagušljiv za razliku sela gde ima mir i prostor.* → Ali **život** u gradu je zagušljiv, za razliku od sela gdje ima mira i prostora.
24. *Ali ponekad mislim o Zivot Vanim Velikim gradovima.* → Ponekad razmišljam o **životu izvan velikih** gradova.
25. *Drugi, velik grad zivot dopušta ti da biti dio od Veća kultura...* → Drugo, život u velikom gradu ti dopušta da budeš dio **veće** kulture...
26. *prvi, to je teško da biti u prirodi, koj mislim je najvažniji za Naš Zivot još...* → **Prvo**, teško je biti u prirodi, koja je najvažnija za **naš život**...
27. *Drugi Mozes jeftiniji izvan Valik gradovi zivit i mislim bit će sretniji kad Ostvaris da te ne trebas što ti Mislio trebilo prije.* → Drugo, **možeš** živjeti jeftinije izvan **velikih** gradova i bit ćeš sretniji kada **shvatiš** da ne trebaš ono što si prije **mislio** da trebaš.
28. *u Torontu i sve veliki grad su mnogo poslovi...* → **U** Torontu i velikim gradovima ima mnogo poslova...
29. *Ali, živio sam samo u Gradu, u Torontu, u Zagrebu, u Londonu.* → Živio sam samo u **gradovima**, u Torontu, u Zagrebu, u Londonu.
30. *Slažem se! osećam se bolje na selu...* → Slažem se! **Osjećam** se bolje na selu...
31. *Puno stvari naručujem preko Interneta i uvijek sam zadovoljna.* → Puno stvari naručujem putem **interneta** i uvijek sam zadovoljna.

5.2.2. Sastavljeno pisanje riječi

32. *Ja volim da živim u grad zato što grada ima mnogo energija svakidan.* → Ja volim živjeti u gradu, zato što grad ima energiju **svaki dan**.
33. *Grad će uvijek imati svoje pozitivne i negativne stvari koje ljudi nevole i vole, ali ipak mnogo nas u ovim danima ćemo ipak da neizbjegavamo grad pošto nam treba u vakom danima.* → Grad će uvijek imati pozitivnih i negativnih stvari koje ljudi **ne vole** ili vole, ali ipak mnogi od nas u ovakvim danima **neće izbjegavati** grad zato što nam je potreban.
34. *Ja mislim mnogo bise promijenilo.* → Ja mislim da **bi se** mnogo promijenilo.
35. *Kao otprilike možda zrak bih se promijenio i bio bih čistijih da nebi bilo mnog auta...* → Zrak bi se promijenio i bio bi čistiji kada **ne bi** bilo mnogo auta...

36. *I onda da nebi bilo mnogo zgrada i cementa oko grada...* → I onda kada **ne bi** bilo mnogo zgrada i cementa oko grada...
37. *Da bi ove stvari se promijenili i možda još neke stvari u kojem nemogu trenutno da izmislim...* → Kada bi se ove stvari promijenile i možda još neke o kojima **ne mogu** trenutno misliti...
38. *Druga stvar je naprimjer u kući ili u stanu, lako se dobiva i instalira internet i WI-FI...* → Druga je stvar, **na primjer**, laka instalacija interneta i WI-FI-ja u kući ili u stanu...
39. *Baš čudno, ne bih nikad to rekla pre nekoliko godine...* → **Baš čudno**, ne bih to nikada rekla prije nekoliko godina...
40. *Ali, drugi strani susjedi su bili odlicno i mismo imali puno tulumina!* → Ali, drugi strani susjedi su bili odlični i **mi smo** imali mnogo tuluma!
41. *Kad bi stariji ljudi živjeli van grada, morali bih voziti dalje a stariji ljudi nebi smili dalje voziti jer slabo vide.* → Kada bi stariji ljudi živjeli izvan grada, morali bi dalje voziti, ali stariji ljudi **ne bi** smjeli dugo voziti, jer slabo vide.
42. *Možete ići našoping, kavu, u park i k prijateljima...* → Možete ići **u kupovinu**, na kavu, u park ili k prijateljima...
43. *Kad živeš u lijep kvart sve je uredu.* → Kada živiš u lijepom kvartu sve je **u redu**.
44. *Ponoći nije bilo sve mrtvo i bilo je više različitih ljudi...* → **Po noći/Noću** nije sve bilo mrtvo i bilo je raznih ljudi...
45. *Bio sam jednom kod prijateljice na selu i mismo po noći sjedili vani...* → Bio sam jednom kod prijateljice na selu i **mi smo** po noći sjedili vani...
46. *Mene tamo uhvatio stah pošto mi je neobično kad nema ništai nikoga.* → Mene je tamo uhvatio strah, jer mi je neobično kada nema **ništa i** nikoga.
47. *Svaki dan ti možeš družiti sprijateljima.* → Svaki se dan ti možeš družiti **s prijateljima**.
48. *U gradu većina ljudi neznaju svoje susjede.* → U gradu većina ljudi **ne zna** svoje susjede.

5.2.3. Rastavljeno pisanje riječi

49. *Imaju mnogo prijatelje za aktiv nost.* → Imaju mnogo prijatelja za **aktivnost**.
50. *Automo bili je bolji do bicikli zato što automobilni je mnogo brzi.* → **Automobil** je bolji od bicikla, zato što je automobil mnogo brži.

51. *Ali, Gradi ne su perfektni.* → Ali gradovi **nisu** savršeni.
52. *Od prilike mnogo ljudi valjda vole da hodaju i da šetaju u prodavnicama ili u restoranima.* → **Otprilike** mnogo ljudi voli hodati i šetati po prodavaonicama i restoranima.
53. *... i to je u ostalom prvi razlog što ljudi beže iz sela.* → ... i to je **uostalom** prvi razlog zašto ljudi bježe iz sela.
54. *Ipak kakav je grad kao grad koje obično znamo nije naj bolji za zdravlje...* → Ipak, grad kao grad, kakav inače poznajemo, nije **najbolji** za zdravlje...
55. *Zbog toga ljudima isto ne dostaje čista voda i čist zrak.* → Zbog toga ljudima isto **nedostaje** čista voda i čist zrak.
56. *Koliko industrije ima u gradu, čista voda i zrak je ne moguće.* → Koliko industrije ima u gradu, **nemoguće** je imati čistu vodu i zrak.
57. *Također mladih se vole modirati i u gradu nositi/obučiti svoju naj ljepšu roku.* → Također, mladi se ljudi vole moderno oblačiti i u gradu nositi svoju **najljepšu** odjeću.
58. *Na protiv na selu ljudi imaju svoj vlastiti zatvoreni svijet.* → **Naprotiv**, na selu ljudi imaju svoj vlastiti zatvoreni svijet.
59. *Oduvijek sam željela imati konja, ali to je bilo ne moguće jer sam živjela u stanu.* → Oduvijek sam željela imati konja, ali to je bilo **nemoguće** jer sam živjela u stanu.

5.2.4. Uporaba pravopisnih znakova

- **zarez**

60. *Svaki dan, Ljudi vole da ide sve lokacije.* → **Svaki dan ljudi** vole ići na mnoge lokacije.
61. *Ipak kakav je grad kao grad koje obično znamo...* → **Ipak, grad kao grad, kakav** inače poznajemo...
62. *U gradu ima dosta veliki zgrada, ljudi, i auta, pa nema mjesta za prirodu.* → U gradu ima mnogo velikih zgrada, **ljudi i auta pa** nema mjesta za prirodu.
63. *Mislim da odmor je jako bolji na selu ali mogućnost je bolja u gradu.* → Mislim da je odmor bolji na **selu, ali** je mogućnost bolja u gradu.
64. *Žao mi je ali ne možemo vidjeti zvijezde također u gradu.* → Žao mi **je, ali** u gradu, također, ne možemo vidjeti zvijezde.

65. *Živjeti u gradu je skupo ali prednost je da ne trebaš puno nositi kupovinu doma.* → Skupo je živjeti u **gradu, ali** je prednost što ne moraš namirnice iz kupovine nositi daleko.
66. *Zrak nije tako čist kao na selu ali mislim da ima puno okruga gdje je bolji zrak.* → Zrak nije čist kao na **selu, ali** mislim da ima mnogo dijelova grada gdje je zrak bolji.
67. *Neki ljudi smatraju da velegradski život je opasniji, i ne osjećaju se sigurno u gradu.* → Neki ljudi smatraju da je velegradski život **opasniji i** ne osjećaju se sigurno u gradu.
68. *To stvara puno zagađenja i buke, i ljudi su često ispod stresa.* → To stvara mnogo zagađenja i **buke i** ljudi su često pod stresom.
69. *S jedne strane sve je blizu ali s druge strane može biti i daleko...* → S jedne strane sve je **blizu, ali** s druge strane može biti i daleko...
70. *Uvijek smo se igrali vani a nismo se morali brinuti zbog prometa i sl.* → Uvijek smo se igrali **vani, a** nismo se morali brinuti zbog prometa i sl.
71. *Ja sam se rodila u Budimpešti i sve do svoje devete godine živjela sam u jednoj montažnoj kući blizu centra grada, poslije smo se iselili iz glavnog grada u jedan gradić u budimpeštanskoj aglomeraciji.* → Ja sam se rodila u Budimpešti i sve do svoje devete godine sam živjela u jednoj montažnoj kući blizu centra **grada. Poslije** smo se preselili u jedan gradić u okolici Budimpešte.
72. *U gradu nitko ne treba da ima auta ali pored toga život je skuplje u gradu.* → U gradu nitko ne treba imati auto, ali pored toga život u gradu je skuplji.
73. *Ja živim u Parizu ali moji roditelji žive na selo, onda svake sedmice idem na selo iako obožavam život u gradu, volim također da idem na selo, tamo se više odmaram, ima mir, loži se vatra, mogu se šetati u šumu, nije ista atmosfera.* → Ja živim u **Parizu, ali** moji roditelji žive na selu. Iako obožavam život u gradu, svakoga tjedna idem na selo. Volim ići na selo, jer se tamo više odmorim. Nije ista atmosfera i imam mir, loži se vatra, mogu se šetati šumom.
74. *Također moram priznati da ne volim male životinje.* → **Također, moram** priznati da ne volim male životinje.
75. *Na nivou pojedinca, liberalni duh koji često vlada većim gradovima dozvoljava ljudima da se slobodno izražavaju i žive kako hoće.* → Na nivou pojedinca, liberalni **duh, koji**

često vlada većim **gradovima**, **dozvoljava** ljudima da se slobodno izražavaju i žive kako žele.

76. *U gradu, uvijek ima nešto dogodilo, npr. fešte, disko, muzej, kino, kazalište, itd.* → U gradu uvijek nešto ima ili se događa, npr. zabave, kafići, muzeji, kina, **kazališta itd.**

77. *Tamo ima sveučilište, veleučilište, gimnazije, srednje škole, itd.* → Tamo postoje sveučilišta, veleučilišta, gimnazije, **srednje škole itd.**

78. *Sreća što smo imali slušalice, da je ne slušamo.* → Sreća što smo imali **slušalice da je** ne slušamo.

79. *Utjecaj okoline, okolnosti i mesta zavisi uvek od čovjeka ali postoje generalne tendencije koje su vidljive.* → Utjecaj okoline i mjesta ovisi uvijek o **čovjeku, ali** postoje opće težnje koje su vidljive.

80. *Ali, što se tiče meni, najveći nedostatak je da u gradu, nema mjesto za životinje!* → Ali, što se mene tiče, najveći nedostatak u **gradu je da nema** mjesto za životinje.

81. *Život u gradu ima i prednosti i nedostatke, i oviso o gradu.* → Život u gradu ima prednosti i **nedostatke i ovisi** o gradu.

82. *Mogu hodati po grad cijeli dan, i vidim novi stvari.* → Mogu hodati po gradu cijeli **dan i** vidjeti nove stvari.

- **točka**

83. *U gradu je fino/lijepo pješačiti za starce. Ali može biti malo i opasno...* → U gradu je lijepo za **starije ljude, ali** može biti i malo opasno...

84. *Prema mojim iskustvima, dakle, vidim obe strane medalje. Ali svakako je razumljivo što sve više ljudi žive u gradu.* → Prema mojim iskustvima, dakle, vidim obje strane **medalje, ali** je svakako razumljivo što sve više ljudi živi u gradu.

85. *Ja volim život u gradu. Ali ja ću pisati oba stajališta ovdje.* → Ja volim život u **gradu, ali** ću ovdje pisati o oba stajališta.

- **točka sa zarezom**

86. *U gradu ima kazalište, museje; koncerte.* → U gradu postoji kazalište, **muzeji, koncerti.**

- **dvotočje**

87. *Po mom mišljenju živim u dobrom miksu: Stanujem u centru grada i imam cijelu gradsku ponudu...* → Po mome mišljenju živim na dobrom **mjestu, jer** stanujem u centru grada i imam cijelu gradsku ponudu...

88. *Plus, svi znaju da je lagano naći posao u gradu, više nego u selu: I to je u ostalom prvi razlog što ljudi beže iz sela.* → Plus, svi znaju da je lakše naći posao u gradu, nego na **selu i** to je uostalom prvi razlog zašto ljudi bježe iz sela.

89. *U usporedbi s prošlošću to jest novi razvoj: još prije sto godina situacija je bila potpuno drugačija.* → U usporedbi s prošlošću to jest novi **razvoj, a** još je prije sto godina situacija bila potpuno drugačija.

90. *Ali ipak: baš danas, u svojoj dobi, ne bih željela živjeti na selu.* → Ali **ipak, danas**, u ovoj dobi, ne bih željela živjeti na selu.

91. *I kao obično bih rekla: sve ima svoje lice i naličje.* → I kako bih obično **rekla, sve** ima svoje lice i naličje.

92. *Ja mislim da život u gradu ima mnogo prednosti: Sve je blizu kuće, ne trebaš auto.* → Ja mislim da život u gradu ima mnogo **prednosti, jer** je sve blizu kuće i ne trebaš auto.

- **trotočje**

93. *... ići u kino, kazalište, klub, nogometnu utakmicu, i. t. d....* → ... ići u kino, kazalište, kafić, na nogometnu utakmicu **itd.**

94. *Većina stručnjaka se nalaze u Parizu, kao profesori, doktori itd....* → Većina se stručnjaka nalazi u Parizu, poput profesora, doktora **itd.**

95. *Onda što je istina za Australiju je istina za Perth... nadam se da ovo je u redu.* → Što je istina za Australiju istina je i za **Perth, nadam** se da je ovo u redu.

96. *Baš čudno, ne bih nikad to rekla pre nekoliko godine... rodila sam se u Parizu, grad koji ne spava.* → Baš čudno, ne bih to nikada rekla prije nekoliko **godina. Rodila** sam se u Parizu, gradu koji ne spava.

- **crtica i spojnica**

97. *... ali Perth – moj grad – je kao drugi gradovi u Australiji.* → ... ali Perth, **moj grad**, je kao drugi gradovi u Australiji.

98. *Važnu ulogu na korist sela igra isto pitanje ekologije – život na selu je sigurno zdraviji nego u gradu.* → Važnu ulogu u korist sela igra pitanje **ekologije**. **Život** na selu je sigurno zdraviji od života u gradu.
99. *Kad imaš priliku da živiš u multi-etničkom mjesto...* → Kad imaš priliku živjeti u **multikulturalnom** mjestu...
100. *Bolje je za starije ljude – stariji ljudi češće trebaju ići doktoru...* → Bolje je za starije **ljude, jer** stariji ljudi trebaju češće ići doktoru...
101. *Ima mnogo sezonskih popusta – na primjer, krajom zimskog sezona možna kupiti debele, kožne jakne...* → Ima mnogo sezonskih **popusta, npr.** krajem zimske sezone mogu se kupiti debele, kožne jakne.

- **navodnici**

102. *Odgovor na pitanje „gdje je bolje živjeti?“ zavisi u velikoj mjeri od karaktera svake osobe...* → Odgovor na pitanje **gdje je bolje živjeti**, u velikoj mjeri, ovisi o karakteru osobe...
103. *... sigurno ne može se odgovoriti na ovo pitanje „da“ ili „ne“.* → ...na ovo se pitanje sigurno ne može odgovoriti s **da ili ne**.
104. *Kad je sad božić vrijeme u grad, počela „Advent“ festival.* → Sada kada je božićno vrijeme, u gradu je počeo **adventski** sajam.
105. *Dodatno, često ima fenomen „društvena alijenacija“ u gradovima...* → Dodatno, fenomen **društvenog otuđenja** vrlo je čest u gradovima...

- **kosa crta**

106. *U gradu je fino/lijepo pješačiti za starce...* → U gradu je **lijepo** za starije ljude...
107. *Mladih ljudi žive brzim životom i vole ići po klubovima/kafićima i družiti se s prijateljima češće.* → Mladi ljudi žive brzim životom i vole ići po **kafićima** te se češće družiti s prijateljima.
108. *Život je prebolje/predobar i zbog toga ljudi postaju lijeni.* → Život je **predobar** i zbog toga ljudi postaju lijeni.

109. *Perth/Australija ima visoki standard sigurnosti općenito.* → **Perth u Australiji** općenito ima visoki standard sigurnosti.

5.2.5. Pisanje riječi iz stranih jezika

110. *Odrasla sam u centru grada u Lucernu.* → Odrasla sam u centru grada u **Luzernu**.
111. *Ja Zivim u Velikom gradu Zove se Melbourn u Australiji.* → Ja živim u velikom gradu u Australiji, koji se zove **Melbourne**.
112. *Idući za tijekom mišljenja J. J. Rousseau ili Voltera...* → Vodeći se mišljenjima **J. J. Rousseaua ili Voltairea**...

Analizom pogrešaka na razini pravopisa, uočeno je da do odstupanja od norme standardnoga hrvatskoga jezika dolazi pri pisanju maloga i velikoga slova, sastavljenoga i rastavljenoga pisanja riječi, pri uporabi pravopisnih znakova (točke, zareza, točke sa zarezom, dvotočja, trotočja, crtice i spojnice, naglasaka i kose crte) te pri pisanju riječi iz stranih jezika. Najveći se broj pogrešaka javlja pri pisanju maloga i velikoga slova te pri pisanju zareza. Pri pisanju maloga i velikoga slova, vrlo je često korištenje osobne zamjenice *ja* napisane velikim slovom te pisanje nekih imenica, također velikim slovom. Razlog tomu može biti poistovjećivanje i ugledanje na prvi jezik govornika, u ovom slučaju engleski jezik, gdje se zamjenica *ja* (engl. *I*) piše velikim početnim slovom (primjeri 9., 11.), i njemački jezik, gdje se imenice pišu velikim početnim slovom (primjeri 1.-8., 10., 14., 17., 23., 24., 26., 29., 31.)

5.3. Fonološka odstupanja

5.3.1. Alternacije ije/je

1. *Ali također sam svijesta da je moje mišljenje...* → Ali sam također **svjesna** da je moje mišljenje...
2. *... i nekako se živi samo u svom malom svjetu.* → ... i nekako se živi samo u svom malom **svijetu**.
3. *I uvijek živio sam u ovom gradu.* → I **uvijek** sam živio u ovom gradu.

4. *Neki smatraju da je život u gradu lijep i dobar...* → Neki smatraju da je život u gradu **lijep** i dobar...
5. *Oni koje smatraju da je život u gradu lijep, inače misle da grad isto ima mnogo prednosti.* → Oni koji smatraju da je život u gradu **lijep**, također misle da grad ima mnogo prednosti.
6. *Sviđa mi se više živjeti na nekom mjestu gdje nema mnogo cirkulacije...* → Više mi se sviđa živjeti na nekom **mjestu** gdje nema mnogo cirkulacije...
7. *Dobiješ priliku da posijetiš veličanstvene nagrade.* → Dobiješ priliku **posjetiti** veličanstvena mjesta.
8. *Ali, što se tiče meni, najveći nedostatak je da u gradu, nema mjesto za životinje!* → Ali, što se mene tiče, najveći nedostatak u gradu je da nema **mjesta** za životinje.
9. *Kada želiš planinariti ili uživati u prirodu i disati sviježni zrak trebaš dugo putovati.* → Kada želiš planinariti ili uživati u prirodi i disati **svježi** zrak trebaš dugo putovati.
10. *Ujutro poslje doručka htjeli smo još malo posjetiti nešto u gradu, no moj lokalni drug nije imao vrijemena jutro.* → Ujutro **poslije** doručka htjeli smo još malo posjetiti grad, no moj prijatelj domaćin nije imao **vremena**.
11. *Ali mi je trebalo bez obzira samo 20-30 minuti za doći do jednog više urbanog djela grada.* → Ali bez obzira, trebalo mi je samo 20-30 minuta za dolazak do jednog urbanijeg **dijela** grada.
12. *Međutim, u malim selima, možete čuvati povjesnoj dialekt i tradiciama svoje pradjedovi.* → Međutim, u malim selima, možete čuvati **povijesni** dialekt i tradiciju svojih pradjedova.

5.3.2. Ekavski odraz jata

13. *Ali Život u gradu je zagušljiv za razliku sela gde ima mir i prostor.* → Ali život u gradu je zagušljiv, za razliku od sela **gdje** ima mira i prostora.
14. *Ali sve nije uvek takvo loše u gradu.* → Ali nije sve **uvijek** tako loše u gradu.
15. *... gde možda vidjeti prirodu, životinje i tako dalje.* → ... **gdje** možeš vidjeti prirodu, životinje i tako dalje.
16. *U ovim parkovima možda provoditi vreme i šetati.* → U ovim parkovima možete povoditi **vrijeme** i šetati.

17. *Mislim da nam ljudim treba da zaštištamo prirodu, vodu i vazduh u svim gradovima u svetu.* → Mislim da mi ljudi trebamo zaštititi prirodu, vodu i zrak u svim gradovima u **svijetu**.
18. *Letom, naš grad obično pokrivan smogom i dimom od požara.* → **Ljeti** je naš grad obično pokriven smogom i dimom od požara.
19. *Selo moje, lepša od Pariza.* → Selo moje, **ljepše** od Pariza.
20. *Bašćudno, ne bih nikad to rekla pre nekoliko godina...* → Baš čudno, ne bih to nikada rekla **prije** nekoliko godina...
21. *... ne mogu da verujem koliko ljudi plaćaju kiriju...* → ... ne mogu **vjerovati** koliko ljudi plaćaju stanarinu...
22. *Žao mi je ostaviti životinje u malom stanu ceo dan.* → Žao mi je ostaviti životinje u malom stanu **cijeli** dan.
23. *Grad obično ima mnogo kuljturnih mesta, gde ljudi obično provode vreme sa drugovima.* → Grad ima mnogo kulturnih **mjesta**, **gdje** ljudi obično provode **vrijeme** s prijateljima.
24. *Ja sam uvijek volela živjeti u velikog gradom.* → Ja sam uvijek **voljela** živjeti u velikom gradu.
25. *Ali to nije uvijek lepo.* → Ali to nije uvijek **lijepo**.
26. *... sve više ljudi dolaze u gradove i sve manje odlučuju da nastave živeti van grada ili na selu.* → ... sve više ljudi dolazi živjeti u gradove i sve ih manje odlučuje **nastaviti život** izvan grada ili na selu.
27. *Naravno, sve to stvara veći standard života i prosečan čovek živi mnogo bolje u gradu...* → Naravno, sve to stvara veći standard života i **prosječan čovjek** živi mnogo bolje u gradu...
28. *Da zaključim, život u gradu daje čovjeku slobodu da radi šta god želi i da bude samostalan i nezavisan od društva ali u isto vreme taj čovek postane divljim i zatvorenim u sebe.* → Da zaključim, život u gradu **čovjeku** daje slobodu i omogućuje mu da radi što god želi i bude samostalan i nezavisan od društva, ali u isto **vrijeme** taj **čovjek** postaje divljiji i zatvoren u sebe.
29. *Bolja infrastruktura ide na štetu prirodi i smanjuje zeleni deo grada.* → Bolja infrastruktura ide na štetu prirodi i smanjuje zeleni **dio** grada.

30. *Primetila sam da se tamo nalazi druga kultura.* → **Primijetila** sam da se tamo nalazi druga kultura.

5.3.3. Alternacije č/ć

31. ... *ali porodica koja ima djece ona će više da traži prostor, baštu kuća nego stan.* → ... ali obitelj koja ima djece **će** češće tražiti veći prostor s vrtom i **kućom** nego stan.

32. ... *tamo je barem za mene moj život više ličija životu u selu nego u gradu.* → ... tamo je, barem za mene, moj život više **ličio** životu u selu nego u gradu.

33. *Ponoći nije bilo sve mrtvo i bilo je više različitih ljudi, barem po mojem osjećaju.* → **Po noći/Noću** nije sve bilo mrtvo i bilo je raznih ljudi, barem po mome **osjećaju**.

34. *Osjećam se sigurnije i gradu.* → **Osjećam** se sigurnije u gradu.

35. *Život u gradu je bućniji...* → Život u gradu je **bućniji**...

36. *Perth/Australija ima visoki standard sigurnosti općenito.* → Perth u Australiji **općenito** ima visoki standard sigurnosti.

37. *Kad ti hoćeš, ideš u parku...* → Kada ti **hoćeš**, ideš u park...

38. *Isto voda neće biti ni izgledati mnogo čista oko grada...* → Voda oko grada, također, neće biti niti izgledati **čisto**...

39. ... *bio bi fino da ima cvijeća i drveća kao da se osjeti zrak čistijih.* → ... bilo bi lijepo da ima cvijeća i drveća, zato što bi zrak bio **čistiji**.

40. ... *i hoće da žive u gradu.* → ... i **hoće** živjeti u gradu.

41. *Grad je veoma bućni a ima previše cirkulaciju i gužve.* → Grad je veoma **bućan** i ima previše cirkulacije i gužve.

42. *Tako da većina građanina su općenito bogatiji od seljaka...* → Tako da je većina građanina, **općenito**, bogatija od seljaka...

43. ... *ne mogu da verujem koliko ljudi plaćaju kiriju...* → ... ne mogu vjerovati koliko ljudi **plaćaju** stanarinu...

44. *Cijeni ya stanove ili kuće su skuplje nego u selima...* → Cijene stanova i **kuća** su skuplje nego u selima...

45. *Stalno grad ima isto bolje mogućnosti za obrazovanje...* → Grad, također, ima bolje **mogućnosti** obrazovanja...

46. Čini mi se da je najveća prednost života u gradu da ljudi imaju više mogućnosti. → Čini mi se da je **najveća** prednost života u gradu što ljudi imaju više mogućnosti.
47. ... ljudi koji žive u gradu su tolerantniji i otvoreniji prema drugim kulturama i običajima. → ... ljudi koji žive u gradu su tolerantniji i otvoreniji prema drugim kulturama i **običajima**.
48. Kad je sad božić vrijeme u grad, počela „Advent“ festival. → Sada kada je božićno vrijeme, u gradu je **počeo** adventski sajam.
49. I kad živiš u gradu je bućno. → I kad živiš u gradu je **bućno**.
50. U današnje vrijeme više od polovine čovječanstva živi u nekom gradu. → U današnje vrijeme više od polovine **čovječanstva** živi u nekom gradu.
51. ... izbor znači da imaš slobodu i da nema obavezu... → ... izbor **znači** da imaš slobodu i nemaš obavezu...
52. Obično život ima i prednosti i nedostataka. → Život **obično** ima i prednosti i nedostataka.

5.3.4. Zamjena fonema

53. Teško je kupiti kuću ili stan u gradu, i za podstanare, stanarine su skupije nego što u malenom gradiću ili selu. → Teško je kupiti kuću ili stan u grad, a za podstanare su stanarine **skuplje** nego u malenom gradiću ili selu.
54. Positivne strane života u gradu su da se uvijek nešto događa... → **Pozitivne** strane života u gradu su da se uvijek nešto događa...
55. Ako imaš zenu ili dečko i želiš imati obitelj... → Ako imaš **ženu** ili dečka i želiš imati obitelj...
56. Prvi i najvažniji je fakt da živiš u velikom gradu imaš sve blizu... → Prva i **najvažnija** činjenica za život u velikom gradu je što ti je sve blizu...
57. Vrlo brzo, koj je vrlo blagotvoran za tvoj život. → Vrlo **brzo**, što je vrlo dobro za tvoj život.
58. Grad ima puno trgovina i aktivnosti. → Grad ima puno trgovina i **aktivnosti**.
59. Grad ima mnogo dobar karakteristika. → Grad ima mnogo dobrih **karakteristika**.
60. Ne možeš da piješ prvu vodu. → **Ne možeš** piti prvu vodu.

61. *Obično, posebno u mnogim gradovima u Zjedinjenim državama su zelena mesta kao parkovi...* → Obično, posebice u mnogim gradovima u **Sjedinjenim državama** su zelena mjesta poput parkova...
62. *Onda da bi ljudi možda obraćali paznju gdje bacaju garbić svoj...* → Onda bi ljudi **možda** obraćali više **paznje** gdje bacaju svoje smeće...
63. *Puno je mogućnosti, možemo lakšije tražiti škole na primjer: šrednje škole.* → Puno je mogućnosti, možemo lakše tražiti škole, na primjer, **srednje** škole.
64. *Po mojem mišljenju, ne sviđa mi se mnogo, živjeti u gradu, žato što ima previše automobila...* → Po mojem mišljenju, ne sviđa mi se živjeti u gradu, **zato** što ima previše automobila...
65. *Tako da većina građanina su općenito bogatiji od seljaca...* → Tako da je većina građanina, općenito, bogatija od **seljaka**...
66. *U gradu ima kazalište, museje; koncerte.* → U gradu postoji kazalište, **muzeji**, koncerti.
67. *Karijere su mnogo razlicite.* → Karijere su mnogo **različite**.
68. *I stoga možda mislim da imam pozitivno mišljenja o život u gradu.* → I stoga mislim da imam **pozitivno** mišljenje o životu u gradu.
69. *Lakši život je bolji, daje nam svobodu i radost, zar ne?* → Lakši je život bolji, daje nam **slobodu** i radost, zar ne?
70. *... prednost za hronično bolesne i žrtve nesreće.* → ... prednost za **kronično** bolesne i žrtve nesreće.
71. *... npr. informatiku, športski klubove, muzički programe, itd.* → ... npr. informatiku, **sportske** klubove, glazbene programe itd.
72. *Je li mislimo na pogradsko naselje ili obrižnje selo?* → Mislimo li na **prigradsko naselje ili obližnje selo**?
73. *Život u gradu ima i prednosti i nedostatke, i oviso o gradu.* → Život u gradu ima prednosti i nedostatke i **ovisi** o gradu.
74. *... ili idemo tramvajem ili autobusem.* → ... ili idemo tramvajem ili **autobusom**.

5.3.5. Izostavljanje fonema

75. *Naravno da nije svako napravljen za život u gradu...* → Naravno da nije **svatko** stvoren za život u gradu...
76. *Po mom mišljenu živim u dobrom miksu...* → Po mome **mišljenju** živim na dobrom mjestu...
77. *Osjeti se prljaština u zraku...* → Osjeti se **prljavština** u zraku...
78. *Mnogo ljudi imaju različite mišljene o život u gradu.* → Mnogi ljudi imaju različito **mišljenje** o životu u gradu.
79. *Po mom mišljenu, obe strane imaju dobra razloga.* → Po mom **mišljenju**, obje strane imaju dobre razloge.
80. *... za mene brz život, dje uvijek imam nešto raditi i dje ima mnogo šansa da napreduješ je bolji život.* → ... za mene je brzi život, **gdje** uvijek imam nešto raditi i **gdje** ima mnogo prilika za napredak, bolji život.
81. *Imaju negativno mišljenje o svojim životima.* → Imaju negativno **mišljenje** o svome životu.
82. *To je istina da gdje ima više ljudi, tam ima više kriminala.* → Istina je da gdje ima više ljudi, **tamo** ima više kriminala.
83. *Raspravao sam oba stajališta, ali ja mislim život u grad je bolje.* → **Raspravljao** sam oba stajališta, ali mislim da je život u gradu bolji.
84. *Mi smo socialno ljudi, i stoga moramo grad.* → Mi smo **socijalni** ljudi i stoga moramo u grad.
85. *Međuti, kuće, stanove i apartmane su skuplje u grad.* → **Međutim**, kuće, stanovi i apartmani su skuplji u gradu.
86. *Ponekad voda je takođe zagađena, i napunjena hemičeskom prašinom i drugim stvarima...* → Ponekad je voda, **također**, zagađena i napunjena kemijskom prašinom i drugim stvarima...
87. *Možemo isto istaknuti da ima mnogo više aktivnosti u gradu uprkos zagađenju.* → Možemo isto istaknuti da u gradu ima mnogo više aktivnosti, **usprkos** zagađenju.
88. *U gradu ima razni javni mjesta gdje se mladi mogu družiti.* → U gradu ima **raznih javnih** mjesta gdje se mladi mogu družiti.

5.3.6. Dodavanje fonema

89. *to je moja doma.* → To je moj **dom**.
90. *Ljudi su ljubazni i korisni.* → Ljudi su ljubazni i **korisni**.
91. *Grad obično ima mnogo kulturnih mesta, gde ljudi obično provode vreme sa drugovima.* → Grad ima mnogo **kulturnih** mjesta, gdje ljudi obično provode vrijeme s prijateljima.
92. *U gradu je stress i gužva, život je brzi.* → U gradu je **stres** i gužva, život je brz.
93. *Puno ljudi ima depressije.* → Mnogi ljudi padaju u **depresiju**.
94. *Odvisi što želiš ili voliš i što je kvalitetan život za tebe.* → **Ovisi** što želiš ili voliš i što je za tebe kvalitetan život.
95. *Cijeni ya stanove ili kuće su skuplje nego u selima...* → Cijene stanova i kuća su **skuplje** nego u selima...
96. *Smatram se da za mladi ljudi je zanimljivije živjeti u gradu zato što grad ima više kulture i socialne mogućnosti.* → Smatram da je mladim ljudima zanimljivije živjeti u gradu zato što grad ima više kulturnih i **socijalnih** mogućnosti.
97. *Život u gradu je obično skuplje.* → Život u gradu je obično **skuplji**.
98. *Itko kaže cesta i promet kaže puno zagađenja.* → **Tko** kaže cesta i promet, misli na mnogo zagađenja.
99. *Najgorja ideja bi za mene bila živjeti s psom u malom stanu.* → **Najgora** ideja bi za mene bila živjeti sa psom u malom stanu.
100. ... *svako može lako da dođe izi jednog dela pa u drugi.* → ... svatko može lako doći **iz** jednog dijela u drugi.
101. *Za stranice, nema puno vremena na šalter na nas.* → Za **strance** nema mnogo mjesta na šalteru.
102. ... *možeš ić na tulumu jest u restoran i shetati po gradu.* → ... možeš ići na tulum, jesti u restoranu i **šetati** po gradu.
103. *Iako život u Zagrebu nije loše, ipak postoje neke nedostatke.* → Iako život u Zagrebu nije **loš**, ipak postoje neki nedostaci.
104. *Možemo isto istaknuti da ima mnogo više aktivnosti u gradu uprkos zagađenju.* → Možemo isto **istaknuti** da u gradu ima mnogo više aktivnosti, usprkos zagađenju.

105. *U biti znam da je neracijonalno, pošto je u gradu veći postotak kriminala... → Znam da je **neracionalno**, zato što je u gradu veći postotak kriminala...*
106. *... da se nadje jednina bolnica u kraju. → ... da se nađe **jedina** bolnica u kraju.*
107. *Međutim, u malim selima, možete čuvati povjesnoj dialekt i tradiciama svoje pradjedovi. → Međutim, u malim selima, možete čuvati povijesni **dijalekt i tradiciju** svojih pradjedova.*

5.3.7. Fonološki uvjetovane glasovne promjene

108. *Po mom mišljenju je za mlade ljude jako bitno živjeti u gradu, jer se mogu izživjeti i mogu... → Po mome mišljenju za mlade je ljude jako bitno živjeti u gradu, jer se mogu **iživjeti** i mogu...*
109. *Od prilike mnogo ljudi valjda vole da hodaju i da šetaju u prodavnicama ili u restoranima. → **Otprilike** mnogo ljudi voli hodati i šetati po prodavaonicama i restoranima.*
110. *Ja stanujem u Budinpešti jer studiram, ali moji roditelji žive na selu. → Ja stanujem u **Budimpešti** jer studiram, ali moji roditelji žive na selu.*

5.3.8. Uporaba fonema

111. *Mnogo ljudi imaju različete mišljene o život u gradu. → Mnogi ljudi imaju **različito** mišljenje o životu u gradu.*
112. *Sve gradova su drugače i zbog toga mislim da život u gradu i nije uvijek isto. → Svi su gradovi **drugačiji** i zbog toga smatram da život u gradu i nije uvijek isti.*
113. *Sve ljudi dolazi u gradu i gledati Advent decoratica... → Svi ljudi dolaze u grad gledati adventske **dekoracije**...*
114. *Touriste voli puno kad je u gradu zato što ima puno šta radi i touriste je zadivljen... → **Turisti** vole kada je grad pun zato što imaju što raditi i zadivljeni su svime...*
115. *Puno starih i mladih ljudi korišće iz kompjutora. → Puno se starih i mladih ljudi **koristi** računalom.*
116. *... jer ne mogu živjeti u neredu i prljavini. → ... jer ne mogu živjeti u neredu i **prljavštini**.*

117. *Madrid je glavni grad i tako velik, sa oko 3 milionom stanovnika.* → Madrid je glavni grad i jako je velik, s približno 3 **milijuna** stanovnika.
118. *Ako želiš priliku za školu, poslu, ako želiš puno događajema, trebaš preseliti u gradu.* → Ako želiš priliku za školu, posao, ako želiš puno **događaja**, trebaš preseliti u grad.
119. *Gradovi su kroz istoriju imali veliki uticaj na živote ljudi, na događaji...* → Gradovi su kroz povijest imali veliki **utjecaj** na živote ljudi, na događaje...
120. *Ovo dopušta ti da raditi sve voliš u zivot, za sigurdno zivot, za lako zivot.* → Ovo ti dopušta da radiš sve što voliš u životu, za **siguran**, za lak život.
121. *Autobusi su dobri zato što autobusi je jvtimije od automobili.* → Autobusi su dobri, zato što su **jeftiniji** od automobila.
122. *Također, ima mnoge prilike za zaposljenje u gradu.* → Također, ima mnogo prilika za **zaposlenje** u gradu.

Analizom pogrešaka na fonološkoj razini, odstupanja su uočena pri alternacijama *ije/je* i *č/ć*. Također, na brojnim je primjerima uočen ekavski odraz jata. Osim toga, odstupanja su vidljiva i pri zamjeni, dodavanju te ispadanju fonema ili pri uporabi drugih fonema. Na primjerima 98. – 101. vidljiva su odstupanja pri fonološki uvjetovanim glasovnim promjenama, tj. ispadanju suglasnika (primjeri 98., 99.), jednačenju po zvučnosti (primjer 100.) i jednačenju po mjestu tvorbe (primjer 101.). Najveći broj pogrešaka vidljiv je pri alternacijama *č/ć* te zamjeni, izostavljanju i dodavanju fonema (primjeri 31. – 106.), a razlozi tih pogrešaka mogu se tražiti u materinskom jeziku govornika, jer upravo zbog poistovjećivanja hrvatskoga fonološkoga sustava s fonološkim sustavom materinskoga jezika dolazi do zamjene ili izostavljanja dijakritičkih znakova, što u navedenim rečenicama i jesu najčešći primjeri. Ekavski odraz jata javlja se kao posljedica zajedničkog poučavanja hrvatskoga i srpskoga jezika.

5.4. Morfološka odstupanja

5.4.1. Uporaba imenica

- uporaba nepravilnih oblika

1. *Čak i u centru ima puno parka i zelenilo...* → Čak i u centru ima puno **parkova** i zelenila...
2. *Gradi imaju mnogo industrije.* → **Gradovi** imaju mnogo industrije.
3. *Gradi imaju mnogo energija.* → **Gradovi** imaju mnogo energije.
4. *Na cestima je često gužva...* → Na **cesti** je često gužva...
5. *Život u manjim sredinama je idealan za obitelji s djecom...* → Život u manjim sredinama je idealan za **obitelji** s djecom...
6. *Ali, drugi strani susjedi su bili odlično i mismo imali puno tulumina!* → Ali drugi strani susjedi su bili odlični i mi smo imali mnogo **tuluma**!
7. *Moderna sela isto imaju trgovine, pekare, mesare itd.* → Moderna sela isto imaju trgovine, pekare, **mesnice** itd.

- nominativ

8. *Ja živim u Parizu, ali moji roditelji žive na selo...* → Ja živim u Parizu, ali moji roditelji žive na **selu**...
9. *... tamo se više odmaram, ima mir, loži se vatra...* → ... tamo se više odmaram, ima **mira**, loži se vatra...
10. *Ljudi dolaze iz najrazličitije zemlje.* → Ljudi dolaze iz **najrazličitijih** zemalja.
11. *Nema posla, firma i nema ekonomije.* → Nema posla, **firmi** i nema ekonomije.
12. *Ako imaš zenu ili dečko i želiš imati obitelj...* → Ako imaš ženu ili **dečka** i želiš imati obitelj...
13. *Čak i u centru ima puno parka i zelenilo...* → Čak i u centru ima puno parkova i **zelenila**...
14. *... a u isto vrijeme sudjelovam u izviđačima te provedem vikendi u šumi i prirodi.*
→ ... a u isto vrijeme sudjelujem u izviđačima te provodim **vikende** u šumi i prirodi.

15. ... i također sam htio promjena u životu. → ... i također sam htio **promjenu** u životu.
16. Mogu hodati po grad cijeli dan, i vidim novi stvari. → Mogu hodati po **gradu** cijeli dan i vidjeti nove stvari.
17. Na primer, neće biti mnogo prirode oko grada kao mnogo drveća, cvijeća, tlo... → Na primjer, neće biti mnogo prirode oko grada poput drveća, cvijeća, **tla**...
18. ... mislim da u velikim gradom uvijek možemo vidjeti siromašnih ljudi. → ... mislim da u velikim gradovima uvijek možemo vidjeti siromašne **ljude**.
19. U gradu, ima više posao... → U gradu ima više **posla**...
20. Smatram se da za mladi ljudi je zanimljivije živjeti u gradu... → Smatram da je za **mlade ljude** zanimljivije živjeti u gradu...
21. ... jer nema stanovima za ljudi koji nemaju puno novca. → ... jer nema stanova za **ljude** koji nemaju mnogo novca.
22. ... jer moraju putovati do posla zbog gužva na cestama i to sigurno stvara nervoza među ljudima. → ... jer moraju putovati do posla zbog **gužve** na cestama i to sigurno stvara nervozu među **ljudima**.
23. Mnogi ljudi vole živjeti u gradovima nego sela. → Mnogi ljudi više vole živjeti u gradovima nego **selima**.
24. Gradski život ima puno prednosti za mene kao studentica... → Gradski život ima mnogo prednosti za mene kao **studenticu**...

- **genitiv**

25. Ali sve ima svoje prednosti i nedostataka... → Ali sve ima svoje prednosti i **nedostatke**...
26. ... život u gradu naravno ima neke nedostataka. → ... život u gradu naravno ima neke **nedostatke**.
27. Po mom mišljenju, obe strane imaju dobra razloga. → Po mom mišljenju, obje strane imaju dobre **razloge**.
28. ... ali sad gledajmo nedostataka. → ... ali sad gledajmo **nedostatke**.
29. Djece nemaju mogućnosti... → **Djeca** nemaju mogućnosti...

30. *Stanovnicima sela teže je pronaći posla...* → Stanovnicima sela teže je pronaći **posao**...

- **dativ**

31. *... nisam govorio ništa za vrijeme mojeg djetinjstvu.* → ... nisam govorio ništa za vrijeme mojeg **djetinjstva**.

32. *Osim toga u gradu je mnogo bolnicu...* → Osim toga u gradu je mnogo **bolnica**...

33. *... a ima previše cirkulaciju i gužve.* → ... a ima previše **cirkulacije** i gužve.

34. *Nema puno cirkulaciju...* → Nema puno **cirkulacije**...

35. *Troškovi hrane, stanu i javnog prometa...* → Troškovi hrane, **stana** i javnog prometa...

36. *... jer nema stanovima za ljudi koji nemaju puno novca.* → ... jer nema **stanova** za ljude koji nemaju mnogo novca.

37. *U selima ili malenim gradovima imate više prostoru ili mir.* → U selima ili malenim gradovima imate više **prostora** ili mira.

- **akuzativ**

38. *Iako život u Zagrebu nije loše, ipak postoje neke nedostatke.* → Iako život u Zagrebu nije loš, ipak postoje neki **nedostaci**.

39. *... mogu se šetati u šumu, nije ista atmosfera.* → ... mogu se šetati **šumom**, nije ista atmosfera.

40. *Nedostatke života u gradu su...* → **Nedostaci** života u gradu su...

41. *Bolje je odgojiti obitelj u gradu zato što tamo je više izbore škola, fakulteta i sportova.* → Bolje je odgojiti obitelj u gradu zato što je tamo više **izbora** škola, fakulteta i sportova.

- **lokativ**

42. *... ali to u istom vremenu ne znači da se to ne može isživjeti u gradu.* → ... ali to u **isto vrijeme** ne znači da se to ne može doživjeti u gradu.

- **instrumental**

43. *Na primjer, pristup obrazovanjem i bolnicama je bolje nego na selu.* → Na primjer, pristup **obrazovanju** i bolnicama je bolji nego na selu.

44. *... mislim da u velikim gradom uvijek možemo vidjeti siromašnih ljudi.* → ... mislim da u velikim **gradovima** uvijek možemo vidjeti siromašne ljude.

5.4.2. Uporaba glagola

- **uporaba nepravilnih oblika**

45. *... također svi se i voze autima što pouzrokuje loš zrak u gradu...* → ... također svi se i voze automobilima što **uzrokuje** loš zrak u gradu...

46. *Naravno da nije svako napravljen za život u gradu...* → Naravno da nije svatko **stvoren** za život u gradu...

47. *... gdje zrak svjež i gdje ima nebučnu prirodu.* → ... gdje je zrak svjež i gdje **je** tiha priroda.

48. *... ali to u istom vremenu ne znači da se to ne može isživjeti u gradu.* → ... ali to u isto vrijeme ne znači da se to ne može **doživjeti** u gradu.

49. *... a u isto vrijeme sudjelovam u izviđačima te provedem vikendi u šumi i prirodi.* → ... a u isto vrijeme **sudjelujem** u izviđačima te **provodim** vikende u šumi i prirodi.

50. *Zbog toga, može se naći posao, digne obitelj itd. .* → Zbog toga, može se naći posao, **podići** obitelj itd.

51. *Nije atraktivni i će biti problemi s zdravljem u budućnosti.* → **Nisu** aktivni i **imat** će probleme sa zdravljem u budućnosti.

52. *Život je prebolje/predobar i zbog toga ljudi postanu ljeniji.* → Život je predobar i zbog toga ljudi **postaju** ljeniji.

53. *Volim javni prijevoz u gradu ali može biti jako kasnije i spore.* → Voli javni prijevoz u gradu, ali može jako **kasniti** i biti spor.

54. *Mogu hodati po grad cijeli dan, i vidim novi stvari.* → Mogu hodati po gradu cijeli dan i **vidjeti** nove stvari.

55. *Mnogo ljudi ovim dana gledaju da se približe koliko mogu prema glavnim gradovima.* → Mnogo ljudi ovih dana **gleda** kako se približiti glavnim gradovima.

56. *Djeca nemaju mogućnosti da mogu baviti se zajedno otvorenu mjestu, više vole baviti se u sobi.* → Djeca nemaju mogućnosti **za zajednički boravak** na otvorenom prostoru, više vole **boraviti** u sobi.
57. *Sve više brojni su ljudi koji zapuste grad da žive na selu.* → Sve su brojniji ljudi koji **napuštaju** grad kako bi živjeli na selu.
58. *Tako da većina građanina su općenito bogatiji od seljaca...* → Tako da **je** većina građanina općenito bogatija od seljaka.
59. *... gdje mogu trčiti, šetati i hodati...* → ... gdje mogu **trčati**, šetati i hodati...
60. *Lijepo mi je kad mogu trčiti po travi.* → Lijepo mi je kad mogu **trčati** po travi.
61. *Ljudi je češće živjeti u stanovima...* → Ljudi **će** češće živjeti u stanovima...
62. *... i kad volim se naćati s prijateljice ne trebam puno vremena.* → ... i kad se volim **naći** s prijateljicama ne trebam puno vremena.
63. *Ljudi tko ne prefra gradove misle da su gradovi preskupi.* → Ljudi koji ne **preferiraju** gradove misle da su gradovi preskupi.
64. *Drugi problem u gradu je gužve.* → Drugi problem u gradu **su** gužve.
65. *Možete sastati raznolike ljude u gradu...* → Možete **susresti** raznolike ljude u gradu.
66. *Kad bi stariji ljudi živjeli van grada, morali bih voziti dalje...* → Kad bi stariji ljudi živjeli van grada, **morali bi** voziti dalje...
67. *Djeca može ići u glazbenu školu.* → Djeca **mogu** ići u glazbenu školu.
68. *Kad živeš u lijep kvart sve je uredu.* → Kad **živiš** u lijepom kvartu sve je u redu.
69. *U današnjem svijetu, sve više ljudi presele se u grad.* → U današnjem se svijetu sve više ljudi **seli** u grad.
70. *U selima ne možeš odlučiti tvoje prijateljima.* → U selima ne možeš **birati** svoje prijatelje.

- **infinitiv**

71. *Za mene je život u gradu teško opisat...* → Za mene je teško **opisati** život u gradu...
72. *Ali mi je trebalo bez obzira samo 20-30 minuti za doći do jednog više urbanog djela grada.* → Ali bez obzira, trebalo mi je samo 20-30 minuta **za dolazak** do jednog urbanijeg dijela grada.

73. *Ovo dopušta ti da raditi sve voliš u život...* → Ovo ti dopušta da **radiš** sve što voliš u životu...
74. *... priznajem da živjeti u gradu ima mnogo prednosti.* → ... priznajem da **život** u gradu ima mnogo prednosti.
75. *... no ima puno trgovina u gradu i to im omogućava kupiti stvari...* → ... no ima mnogo trgovina u gradu i to im omogućava **kupnju** stvari...
76. *Skupo je kupiti stan pa ljudi često iznajmiti.* → Skupo je kupiti stan pa ljudi često **iznajmljuju**.
77. *... i uživat sljedeću godinu u novom odjelu.* → ... i **uživati** sljedeću godinu u novom odjelu.
78. *Možna otvorit stranicu i za deset minuta naručit s dostavom!* → Možeš **otvoriti** stranicu i za deset minuta **naručiti** dostavom!
79. *Nešto može izgledat drugačije na slici nego u rukama.* → Nešto može **izgledati** drugačije na slici nego u rukama.
80. *Ima puno mogućnosti za upoznati novog ljudi i za raditi novi stvari.* → Ima mogućnosti **za upoznavanje** novih ljudi i **za isprobavanje** novih stvari.

- **glagolski pridjev radni**

81. *Osjeti se prljaština u zraku koje bi možda bilo normalno dok ima mnogo ljudi i auta...* → Osjeti se prljavština u zraku koja bi možda **bila** normalna jer ima mnogo ljudi i automobila...
82. *Da bi ove stvari se promijenili...* → Da bi se ove stvari **promijenile**...
83. *Kako ne bi kad su ta mjesta predstavljali ekonomski, politički, gospodarski centar.* → Kako ne bi kad su ta mjesta **predstavljala** ekonomski, politički, gospodarski centar.

5.4.3. Uporaba pridjeva

- **uporaba nepravilnih oblika**

84. *Vjerujem da je sloboda više na selu.* → Vjerujem da je sloboda **veća** na selu.
85. *... gdje zrak svjež i gdje ima nebučnu prirodu.* → ... gdje je zrak svjež i gdje je **tiha** priroda.

86. *Ima lijepe vrijeme.* → Ima **lijepo** vrijeme.
87. *Mislim da Australija nije bolje ili loša nego Hrvatska.* → Mislim da Australija nije bolja ili **lošija** od Hrvatske.
88. *Volim javni prijevoz u gradu ali može biti jako kasnije i spore.* → Voli javni prijevoz u gradu, ali može jako kasniti i biti **spor**.
89. *Zagreb ima puno lijepa šuma i parkova.* → Zagreb ima puno **lijepih** šuma i parkova.
90. *... kuće s dvorištem i vrtovima za uzgoj domaćih voća i povrća.* → ... kuće s dvorištem za uzgoj **domaćeg** voća i povrća.
91. *... ne vidimo prirodu a sve je siv i tužno.* → ... ne vidimo prirodu, a sve je **sivo** i tužno.
92. *... oni se osjećaju ograničenim i zatvorenim u tim sredinama.* → ... oni se osjećaju **ograničeno i zatvoreno** u tim sredinama.
93. *... ljudi u gradu vole pratiti moderne trendove...* → ... ljudi u gradu vole pratiti **modne** trendove...

- **stupnjevanje**

94. *Ali mi je trebalo bez obzira samo 20-30 minuti za doći do jednog više urbanog dijela grada.* → Ali bez obzira, trebalo mi je samo 20-30 minuta za dolazak do jednog **urbanijeg** dijela grada.
95. *Život na selu zamišljam više sporijim...* → Život na selu zamišljam **sporijim**...
96. *Život je prebolje/predobar i zbog toga ljudi postanu ljeni.* → Život je predobar i zbog toga ljudi postaju **ljeniji**.
97. *... to naš život će stati zdraviji i lepiji.* → ... naš će život postati zdraviji i **ljepši**.
98. *Školovanje je jako bolje u gradu nego na selu.* → Školovanje je **bolje** u gradu nego na selu.
99. *Puno je mogućnosti, možemo lakšije tražiti škole...* → Puno je mogućnosti, možemo **lakše** tražiti škole...
100. *Na selu je tiho, mirno i ljudi su jako zadovoljni, mirani nego u gradu.* → Na selu je tiho, mirno i ljudi su jako zadovoljni, **mirniji** nego u gradu.

101. Sve više brojni su ljudi koji zapuste grad da žive na selu. → Sve su **brojniji** ljudi koji napuštaju grad kako bi živjeli na selu.
102. Život u gradu je obično skuplje. → Život u gradu je obično **skuplji**.
103. Mjesto za stanovanje je mali nego u selu... → Mjesto za stanovanje je **manje** nego u selu...
104. Najgorja ideja bi za mene bila živjeti s psom u malom stanu. → **Najgora** ideja bi za mene bila živjeti sa psom u malom stanu.
105. Ali sve ovo čini ga tihijim i mirnijim mjestom za život. → Ali sve ga ovo čini **tišim** i mirnijim mjestom za život.
106. Tema je, zaista, širija nego što se može pretpostavljati. → Tema je, zaista, **šira** nego što se može pretpostaviti.

5.4.4. Uporaba zamjenica

- osobne

107. Djeca imaju dobar život i kad oni su starija, oni mogu i trebaju ići u grad. → Djeca imaju dobar život i kad su starija, mogu i trebaju ići u grad.
108. ... smog nije dobro za ti. → ... smog nije dobro za **tebe**.
109. To je mnogo dobro za mi. → To je mnogo dobro za **nas**.
110. Najvažnije je što se dogode među njim sebe. → Najvažnije je što se događa među **njima**.
111. Ali, što se tiče meni... → Ali, što se tiče **mene**...
112. Mislim da često stari ljudi ne vole živjeti u gradu jer život u gradu je naporno za njima. → Mislim da često stari ljudi ne vole živjeti u gradu jer je život u gradu naporan za **njih**.
113. Ako ti si student, na primjer... → Ako si student, na primjer...
114. U selima ne možeš odlučiti tvoje prijateljima. → U selima ne možeš birati **svoje** prijatelje.
115. Zbog toga, ja znam da život u gradu ima mnogo prednosti i nedostataka. → Zbog toga, znam da život u gradu ima mnogo prednosti i nedostataka.
116. Za onih koji vole šetati i baviti se sportom... → Za **one** koji se vole šetati i baviti sportom...

- **posvojne**

117. ... i po mojim mišljenju život u gradu ima više prednosti nego nedostataka. → ... i po **mojem/mome** mišljenju život u gradu ima više prednosti nego nedostataka.
118. Selo moja, lepša od Pariza. → Selo **moje**, ljepše od Pariza.

- **povratna**

119. Dobra edukacija je važno za zemlju i za sebe. → Dobra edukacija je važna za zemlju i za **tebe**.
120. Otvorenije su prema ljudima koji misle drugače nego oni sebe. → Otvorenije su prema ljudima koji misle drugačije **od njih**.
121. Bitno je da svako nađe to što je najbolje za sebe... → Bitno je da **svatko** nađe **ono** što je najbolje za **njega**...

- **povratno-posvojna**

122. Po svojem mišljenju bih ljude raredila u 3 grupe. → Po **mome** mišljenju, ljudi se dijele u tri grupe.

- **pokazne**

123. Ali sve toga nije dosta za mene... → Ali sve **to** nije dovoljno za mene...
124. Kućni ljubimci po mojem mišljenju su samo za tih koji će imati vrijeme. → Kućni ljubimci su, po mojem mišljenju, samo za **one** koji će imati vremena.

- **upitno-odnosne**

125. ... tako da mi je valjda teže o tome pisati nego nekome koji je živio van grada i u gradu. → ... tako da mi je valjda teže pisati o tome, nego nekome **tko** je živio van grada i u gradu.
126. Ljudi tko žive u stanovima ima manja privatnost i sloboda. → Ljudi **koji** žive u stanovima imaju manju privatnost i slobodu.
127. Možemo se baviti što god želimo. → Možemo se baviti **čime** god želimo.

- **neodređene**

128. ... i svake svakoga zna... → ... i **svatko svakoga** zna...
129. ... i imaju neke jezero, rijeku ili brdo za rekreaciju. → ... i imaju **neko** jezero, rijeku ili brdo za rekreaciju.
130. *Ljudi tko ne prefra gradove misle da su gradovi preskupi.* → Ljudi **koji** ne preferiraju gradove misle da su gradovi preskupi.
131. *Sve ljudi dolazi u grad...* → **Svi** ljudi dolaze u grad...
132. *Možda neki dan, kad ostarim...* → Možda **jednog** dana, kad ostarim...
133. *U Torontu i sve veliki grad su mnogo poslovi...* → U Torontu i **svim** velikim gradovima su mnogi poslovi...
134. *Gradski život nije život za svakome.* → Gradski život nije život za **svakoga**.
135. *Možete naći u gradu nešto koji je zanimljivo za tebe.* → U gradu možete naći nešto **što vam** je zanimljivo.

5.4.5. Uporaba brojeva

- **pisanje brojeva**

136. *Pokraj faksa imam 4 posla...* → Pokraj faksa imam **četiri** posla...
137. ... gdje se mora ponekad voziti jedna i pol, dva sata... → ... gdje se mora ponekad voziti **jedan i pol**, dva sata...
138. ... pa imam dosta iskustva o prednostima i o nedostacima obiju načina života. → ... pa imam dosta iskustva o prednostima i o nedostacima **oba** načina života.
139. ... Toronto ima puno ljudi, sedam milijun. → ... Toronto ima mnogo ljudi, **sedam milijuna**.
140. ... sa oko 3 milionom stanovnika. → ... s približno **tri milijuna** stanovnika.
141. *Osim toga svakih 5 sekunda smo skakali...* → Osim toga svakih **pet** sekundi smo skakali...

- **brojevni izraz**

142. ... a i plaće su katkad duplo, triplo više. → ... a i plaće su katkad **dvostruko, trostruko** veće.

5.4.6. Uporaba prijedloga

143. *Poslije sam se odselio bliže prema centru...* → Poslije sam se odselio bliže centru...
144. *Nije atraktivni i će biti problemi s zdravljem u budućnosti.* → Nisu aktivni i imat će probleme **sa zdravljem** u budućnosti.
145. *Mnogo ljudi ovim dana gledaju da se prebliže koliko mogu prema glavnim gradovima.* → Mnogo ljudi ovih dana gleda kako se približiti glavnim gradovima.
146. *... i ljudi su često ispod stresa.* → ... i ljudi su često **pod** stresom.
147. *Na gradu možeš raditi na tvrtkima...* → **U** gradu možeš raditi **u** tvrtkama...
148. *U gradu možeš isto baviti se s sve sportom.* → U gradu **se** također možeš **baviti sportom**.
149. *... jer više volim biti aktivna i uživati o događajima cijela godina.* → ... jer više volim biti aktivna i uživati **u** događajima cijele godine.
150. *Možna otvorit stranicu i za deset minuta naručit s dostavom!* → Možeš otvoriti stranicu i za deset minuta naručiti dostavom!
151. *Najgorja ideja bi za mene bila živjeti s psom u malom stanu.* → Najgora ideja bi za mene bila živjeti **sa psom** u malom stanu.
152. *Gradska populacija po svijetu raste stalno.* → Gradska populacija **u** svijetu raste stalno.
153. *Postoji takođe lak pristup ka institucijama bilo koje vrste...* → Postoji također lak pristup institucijama bilo koje vrste...
154. *Sreli smo se sa mojom rođakinjom i sa mojim drugom iz tamo...* → Sreli smo se **s** mojom rođakinjom i **s** mojim prijateljem **od** tamo...
155. *... na autobusnoj postaji i čekati autobus u Avalu.* → ... na autobusnoj postaji i čekati autobus **za** Avalu.

5.4.7. Uporaba priloga

156. *Možemo dosađivati se, naročito u zimu!* → Možemo se dosađivati, naročito **zimi**!
157. *... ali ja mislim da sve ovi o lokaciji što oni žive.* → ... ali ja mislim da sve ovisi o lokaciji **gdje** oni žive.

5.4.8. Uporaba veznika

- uporaba nepravilnih oblika

158. *Osjeti se prljaština u zraku koje bi možda bilo normalno dok ima mnogo ljudi i auta...* → Osjeti se prljaština u zraku koja bi možda bila normalna **jer** ima mnogo ljudi i automobila...
159. *Dok moje djetinjstvo sam rasla u Madridu, u Španjolskoj.* → **Kroz** svoje sam djetinjstvo rasla u Madridu, u Španjolskoj.

- namjerni veznik *da*

160. *...npr. da je uvijek bučno, da teško nađeš parkirališno mjesto jer svi posjeduju aute...* → npr. uvijek je bučno, teže je pronaći parkirališno mjesto jer svi posjeduju automobile...
161. *U gradu nitko ne treba da ima auta...* → U gradu nitko ne treba **imati** automobil...
162. *... i na primjer studenti više voli da izlazi...* → ... i na primjer studenti više vole **izlaziti**...
163. *... ali porodica koja ima djece ona će više da traži prostor...* → ... ali porodica koja ima djece će **tražiti** veći prostor...
164. *... volim također da idem na selo...* → ... volim također **ići** na selo...
165. *Sviđa mi se puno da živim u ovom gradu.* → Sviđa mi se **živjeti** u ovom gradu.
166. *... i možda još neke u kojem nemogu trenutno da izmislim...* → ... i možda još neke o kojima ne mogu trenutno **razmisliti**...
167. *Sve više brojni su ljudi koji zapuste grad da žive na selu.* → Sve su brojniji ljudi koji napuštaju grad **kako bi živjeli** na selu.
168. *... i da nemaš obavezu da živjeti kao ne hoćeš živjeti.* → ... i da nemaš obavezu **živjeti** kako ne želiš živjeti.
169. *... jednostavno ne može policija da kontroliše svakog stanovnika.* → ... jednostavno policija ne može **kontrolirati** sve stanovnike.

- **vremenski veznik *pošto***

170. *Za mene je život u gradu teško opisat, pošto se razlike toliko puno od grada do grada...* → Za mene je teško opisati život u gradu, **zato što** postoje velike razlike od grada do grada...

171. *U biti znam da je neracionalno, pošto je u gradu veći postotak kriminala...* → Znam da je neracionalno, **jer** je u gradu veći postotak kriminala...

172. *... da ćemo se tamo naći, pošto iz Osijeka, gdje živim trenutno...* → ... da ćemo se tamo naći, **zato što** iz Osijeka, gdje živim trenutno...

5.4.9. Morfološki uvjetovane glasovne promjene

173. Nedostataki. → **Nedostaci**.

Analizom morfoloških odstupanja u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, uočene su pogreške pri uporabi gotovo svih vrsta riječi. Pri uporabi imenica, uočena je pretežna uporaba nominativa te oblika koji u hrvatskom jeziku ne postoje (primjeri 1. – 7.). Kod uporabe glagola uočene u pogreške pri uporabi pomoćnog glagola biti u 1. l. jd. umjesto 1. l. mn. (*bih – bismo*). Također, česta je uporaba infinitiva te krnjeg infinitiva (primjeri 71., 77. – 79.), konstrukcije *za + infinitiv* (primjeri 72., 80.), a vidljiv je i problem glagolskoga vida (primjeri 49., 52., 69.). Pri uporabi glagolskog pridjeva radnog, uočene su pogreške pri pisanju nastavaka (primjeri 81. – 83.). Najveći broj pogrešaka pri uporabi pridjeva vidljiv je kod stupnjevanja pridjeva, gdje, nakon dodavanja nastavaka, ne dolazi do glasovnih promjena (pr. *lepiji – ljepši*). Pogreške su pri uporabi zamjenica vidljive u svim vrstama zamjenica, ali najviše pri uporabi osobnih i neodređenih zamjenica. Kod osobnih je zamjenica česta uporaba zamjenice *ja* te nominativa umjesto akuzativa u određenim primjerima (primjeri 108., 109.). Uočene su pogreške i pri pisanju nepromjenjivih vrsta riječi. Česta je uporaba prijedloga *s/sa* (primjeri 144., 148., 150., 151., 154.). Pri pisanju veznika, najčešća je pogrešna uporaba namjernog veznika *da* (primjeri 160. – 169.) te vremenskog veznika *pošto*, umjesto uzročnih veznika *jer* i *zato što*. Također, uočena je pogreška pri pisanju riječi u kojoj je provedena morfološki uvjetovana glasovna primjena, tj. sibilizacija (primjer 173.).

5.5. Sintaktička odstupanja

5.5.1. Redosljed riječi u rečenici

1. *Prošli tjedan došla je moja rođakinja iz Poljske u Beograd.* → Prošli je tjedan u Beograd došla moja rođakinja iz Poljske.
2. *Pitanje je da li život u gradu ima baš toliko prednosti ili toliko mana kao što mislimo.* → Pitanje je ima li život u gradu baš toliko prednosti ili toliko mana kao što mislimo.
3. *U gradovima poput Londona život je poprilično opasan jer jednostavno ne može policija da kontroliše svakog stanovnika.* → U gradovima poput Londona život je poprilično opasan jer policija jednostavno ne može kontrolirati sve stanovnike.
4. *Grad za mnogih je vrlo interesantno mjesto u kontekstu života i razvoja karijere.* → Grad je za mnoge vrlo interesantno mjesto za kontekst života i razvoj karijere.
5. *Možete naći u gradu nešto koji je zanimljivo za tebe.* → U gradu možete naći ono što je zanimljivo za vas.
6. *Izvan grada, prilike za školu i programe su slabe.* → Izvan grada su mogućnosti za školu i programe slabije.
7. *Ja volim to, i za mene, to je prednost.* → Ja to volim i za mene je to prednost.
8. *Po mom mišljenju, moramo napraviti gradove bolje i više humanistički, ali ne možemo se vraćati u prošlog vremena, kada čovjek je živio samo u malom gradu.* → Po mom mišljenju, moramo napraviti bolje i društvenije gradove, ali ne možemo se vraćati u prošlost kada je čovjek živio samo u malom gradu.
9. *Velik prednost je da sve je blizu u gradu.* → Velika je prednost što je u gradu sve blizu.
10. *Život u glavnom gradu je mi bio prvo čudan, jer nisam znao nikoga i smatrao sam da Budimpešta mi je s dva milijuna stanovnika jako nepoznata.* → Život mi je u glavnom gradu bio prvo čudan, jer nisam znao nikoga i smatrao sam da mi je Budimpešta s dva milijuna stanovnika jako nepoznata.
11. *Možemo kupovati, gdje i kada hoćemo, jer puno dućana je otvoreno također u noći.* → Možemo kupovati gdje i kada želimo jer je mnogo dućana otvoreno u noći.
12. *Sviđa mi se više živjeti na nekom mjestu gdje nema mnogo cirkulacije...* → Više mi se sviđa živjeti na nekom mjestu gdje nema mnogo cirkulacije...

13. ... *ja mislim da bi život bio mnogo bolje za ne samo nas nego i za naš planet.* → ... *ja mislim da bi život bio bolji, ne samo za nas, nego i za naš planet.*
14. *Možemo isto istaknuti da ima mnogo više aktivnosti u gradu uprkos zagađenju.* → *Možemo istaknuti da, usprkos zagađenju, u gradu ima mnogo više aktivnosti.*

5.5.2. Redosljed enklitika

15. *U gradu svako je anonimn.* → U gradu **je** svatko anonimn.
16. *Selo u mnogim aspektima razlikuje se od urbaniziranog terena.* → Selo **se** u mnogim aspektima razlikuje od urbaniziranog terena.
17. *U ovom sastavku ću raspraviti prednosti i nedostatke života u gradu obrazlažući vlastito mišljenje.* → U ovom **ću** sastavku raspraviti prednosti i nedostatke života u gradu obrazlažući vlastito mišljenje.
18. *Točno je da stanarina i druge kazne su skuplje u gradu nego na selu.* → Točno je da **su** stanarina i druge kazne skuplje u gradu nego na selu.
19. *Mislim da velik nedostatak u gradu je da nema mjesta.* → Mislim da je veliki nedostatak u gradu što nema mjesta.
20. *Naravno da život u gradu nam pomaže u ostvarenju uvjeta za kvalitetniji život koji donosi sreću.* → Naravno da **nam** život u gradu pomaže u ostvarivanju uvjeta za kvalitetniji život.
21. *Ja volim živjeti u Budimpešti, ali ponekad htjela bih preseliti iz grada.* → Ja volim živjeti u Budimpešti, ali bih ponekad htjela preseliti iz grada.
22. *Gradovi i u povijesti su igrali važnu ulogu u životu ljudi.* → Gradovi **su** i u povijesti igrali važnu ulogu u životu ljudi.
23. *Dok u selu svi se znaju, u gradu ljudi imaju manje prijatelja i znanaca.* → Dok **se** u selu svi znaju, u gradu ljudi imaju manje prijatelja i poznanika.
24. *Da bi ove stvari se promijenile...* → Da bi **se** ove stvari promijenile...
25. *Ako ljudi imaju posao i su mlađi, život u gradu ima više prilika.* → Ako ljudi imaju posao i mlađi **su**, život u gradu nudi više prilika.

5.5.3. Uporaba pasiva

26. *Letom, naš grad obično pokrivan smogom i dimom od požara.* → Ljeti, naš je grad **pokriven** smogom i dimom od požara.

27. *Ali, svaki grad imaju autobusi.* → Ali, **svi gradovi imaju autobuse**.

5.5.4. Sročnost subjekta i predikata

28. *Obično, vlak nije isto daleko onda može se lako ići u drugom gradu.* → Obično vlak nije daleko, stoga se lako može **ići u drugi grad**.

29. *Neki ljudi ostavi smeće vani.* → **Neki ljudi ostavljaju** smeće vani.

30. *Svugdje ima beskućnih ljudi, i ima ljudski izmet i rabljene igle na ulicama.* → Svugdje ima beskućnika i **ima ljudskog izmeta i rabljenih igala** na ulicama.

31. *I na primjer studenti više voli da izlazi...* → I na primjer, **studenti** više **vole** izlaziti...

Analizom pogrešaka na razini sintakse, uočene su pogreške pri pisanju rečenica, tj. točnog redoslijeda riječi u rečenici te pri pisanju enklitika, koje i neizvorni govornici hrvatskoga jezika rijetko pišu na ispravnom mjestu u rečenici. Također, na nekoliko je primjera vidljiva uporaba pasiva, do koje dolazi zbog neispravne deklinacije određenih dijelova rečenice. Sintaktička su odstupanja vidljiva i kod sročnosti subjekta i predikata, tj. njihovog podudaranja u rodu, broju i padežu (primjeri 28. – 31.). Budući da se složeniji jezik ili složenije jezične strukture smatraju težima te se tim težim strukturama ovladava kasnije, broj pogrešaka na sintaktičkoj razini ne čudi. Ovladavanje složenijim sintaktičkim strukturama odlika je naprednijega stupnja inojezičnoga razvoja, a proizvodnja takvih težih i naprednijih jezičnih struktura obilježje je ‘boljega’, zrelijega, naprednijega, odnosno složenijega jezika (Trtanj, Mikić Čolić, 2019: 676). Također, jedan od razloga manjeg broja pogrešaka na sintaktičkoj razini može biti i relativno slobodan red riječi u rečenici u hrvatskom jeziku.

5.6. Leksička odstupanja

5.6.1. Uporaba riječi iz razgovornoga stila

1. *Srednja klasa je uništena i ima veliki jaz između siromašnih i bogatih.* → Srednja je klasa uništena i postoji **velika razlika** između siromašnih i bogatih.

2. *Ljudi kao ja misle puno stvari o ljudima na selu koji nisu istine i nisu feri.* → Ljudi kao ja misle puno stvari, o ljudima na selu, koje nisu istinite i nisu **korektne**.
3. *S druge strane, život u gradu ima fakat puno mogućnosti.* → S druge strane, život u gradu ima **zaista** puno mogućnosti.
4. *U gradu ima puno puno puno ljudi.* → U gradu ima **mного** ljudi.
5. *Puno ljudi su masti.* → **Mного** su ljudi masni.

5.6.2. Uporaba anglizama

6. *Onda nije najvažnije pitanje je li bolje živjeti u gradu ili živjeti na selu nego zašto je živjeti različito te što su konzekvenције?! → Onda nije najvažnije pitanje je li bolje živjeti u gradu ili živjeti na selu, nego zašto je tolika razlika i koje su **posljedice**?!*
7. *Također ima mogućnosti subkultura.* → Također, postoji mogućnost **potkultura**.
8. *To znači da je grad velik miks različitih kultura i perspektiva.* → To znači da je grad veliki **skup** različitih kultura i perspektiva.
9. *Gradovi imaju scene iz undergrounda, imaju puno svijeta u svijetu grada.* → Gradovi imaju scene iz **podzemlja**, ima puno različitih ljudi u svijetu grada.
10. *Bitno je da svako nađe to što je najbolje za sebe i gdje može živjeti u balansu.* → Bitno je da svatko nađe to što je najbolje za njega i gdje može živjeti **u ravnoteži**.
11. *Prvi i najvažniji je fakt da živiš u velikom gradu imaš sve blizu... → Prva i najvažnija **činjenica** kada živiš u velikom gradu je da ti je sve blizu...*
12. *Gradi nisu perfektivni, ali Ja volim da živim u grad.* → Gradovi nisu **savršeni**, ali ja volim živjeti u gradu.
13. *Isto voda neće biti ni izgledati mnogo čista oko grada zato što ljudi samo bacaju svoj garbić u vodi... → Također, voda oko grada neće biti niti izgledati čisto, zato što ljudi samo bacaju svoje **smeće** u vodu...*
14. *Ja mislim isto da mnogo ljudi vole da osjećaju da žive "high-life" život.* → Isto mislim da ljudi vole osjećati da žive **život na visokoj nozi**.
15. *Onda da bi ljudi možda obraćali više pažnju gdje bacaju garbić svoj... → Onda bi ljudi možda obraćali više pažnje gdje bacaju svoje **smeće**...*
16. *Isto taku, u gradu su inače svi biznesi, dobra posla, i nove stvari.* → Isto tako, u gradu su inače svi **poslovi**, dobri poslovi i nove stvari.

17. ... *jer sve je blizu trgovine, restorani i shopping centri.* → ... jer sve je blizu trgovine, restorani i **trgovački centri**.
18. *Ja sam se rodila u Budimpešti i sve do svoje devete godine živjela sam u jednoj montažnoj kući blizu centra grada, poslije smo se iselili iz glavnog grada u jedan gradić u budimpeštanskoj aglomeraciji.* → Ja sam se rodila u Budimpešti i sve do svoje devete godine sam živjela u jednoj montažnoj kući blizu centra grada. Poslije smo se preselili u jedan gradić u **okolici Budimpešte**.
19. *Kad možeš ići van, možeš ići u restoran i u bare.* → Kad možeš ići van, možeš ići u restoran i u **kafić**.
20. *Touriste voli puno kad je u gradu zato što ima puno šta radi i touriste je zadivljen zato što je 'exotic'.* → **Turisti** vole kada je grad pun zato što imaju što raditi i zadivljeni su svime što je **neobično**.
21. *Neki ljudi smatraju da "online" kupovina ima mnogo prednosti.* → Neki ljudi smatraju da **kupovina preko interneta** ima mnogo prednosti.
22. *Onda nema problema s tim kako ćemo naći mjesto za 'xxl' frižider u autu.* → Onda nema problema s tim kako ćemo naći mjesto za **veliki frižider** u autu.
23. ... *ima puno stres i probleme kada živiš ili radiš u metropolis.* → ... ima puno stresa i problema kada živiš ili radiš u **velikim gradovima**.
24. *Treba obavezno istaknuti da stanovnici sela su više povezani sa sobom susjedskim vezama, što pomaže zajedničkoj organizaciji, supsidijarnosti i solidarnosti.* → Treba obavezno istaknuti da su stanovnici sela više povezani međusobno, što doprinosi zajedničkoj organizaciji, **pomoći** i solidarnosti.
25. *Dodatno, često ima fenomen „društvena alijenacija“ u gradovima...* → Dodatno, fenomen **društvenog otuđenja** vrlo je čest u gradovima...
26. ... *i gdje može živjeti u balansi.* → ... i gdje može živjeti u **ravnoteži**.

5.6.3. Uporaba srbizama

27. *I Ja volim muzika zato što muziku ima mnogo enerija.* → I ja volim **glazbu**, zato što ima mnogo energije.

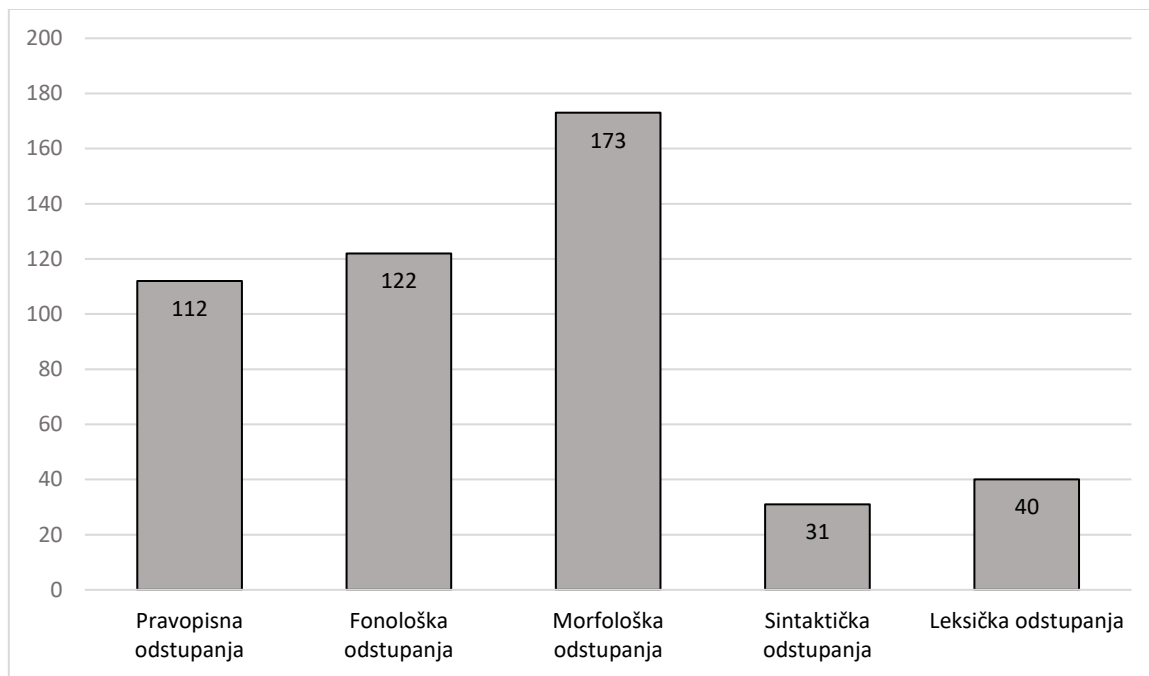
28. *Ponekad voda je takođe zagađena, i napunjena hemičeskom prašinom i drugim stvarima...* → Ponekad je voda, također, zagađena i napunjena **kemijskom** prašinom i drugim stvarima...
29. *Volim svoj gradski život, ali znam da tu u našem gradu vazduh nije vrlo čist.* → Volim svoj gradski život, ali znam da tu u našem gradu **zrak** nije vrlo čist.
30. *... bio bih čistijih da nebi bilo mnogo auta ili auta kojih mnogo izbacuje gasa u zrak.* → ... bio bi čistiji kada ne bi bilo mnogo auta ili auta koji ispuštaju mnogo **plina** u zrak.
31. *Gas koji izlazi iz naši auta, kvari zrak.* → **Plin** koji izlazi iz naših auta kvari zrak.
32. *Kad živiš u gradu ne treba ti kola...* → Kada živiš u gradu ne treba ti **automobil**...
33. *Utjecaj okoline, okolnosti i mesta zavisi uvek od čoveka ali postoje generalne tendencije koje su vidljive.* → Utjecaj okoline i mjesta ovisi uvijek o čovjeku, ali postoje **opće težnje** koje su vidljive.
34. *U petak sam krenuo sa mojom drugaricom iz Njemačke tamo.* → U petak sam tamo krenuo sa svojom **prijateljicom** iz Njemačke.
35. *... onda svake sedmice idem na selo iako obožavam život u gradu...* → ... onda svakoga **tjedna** idem na selo, iako obožavam život u gradu...
36. *Kad ti hoćeš, ideš u parku, klub, univerzitet, i koncert.* → Kad želiš ideš u park, kafić, na **fakultet** i koncert.

5.6.4. Pleonazmi

37. *Grad pruži ogroman broj prilika i mogućnosti u svim sferima života.* → Grad pruža ogroman broj mogućnosti u svim sferama života.
38. *Život u gradu ima prednosti da omogući uglavnom više mogućnosti za rad.* → Život u gradu pruža više mogućnosti za rad.
39. *Iako slika velikog velegrada puni buke, nasilja i službenika u žurbi...* → Iako slika velegrada punog buke, nasilja i službenika u žurbi...
40. *... ali onda se pojavljuju i negativne koje razaraju idilično savršenstvo.* → ... ali onda se pojavljuju i negativne koje razaraju **idilu/idealizam**.

Analizom leksičkih odstupanja u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, uočene su pogreške pri pisanju, tj. korištenju riječi iz razgovornoga stila koje je neizvorni govornik hrvatskoga jezika mogao usvojiti u komunikaciji s okolinom ili neformalnom razgovoru sa izvornim govornicima hrvatskoga jezika. Zatim, pogreške su uočene i pri uporabi anglizama i srbizama te pri gomilanju istoznačnih riječi, tj. pri pisanju pleonazama. Budući da je najveći broj inojezičnih govornika upravo s engleskoga govornoga područja, najčešća je uporaba anglizama (primjeri 6. – 26.), gdje na pojedinim mjestima govornici engleske riječi prevode doslovno i uvode ih u hrvatski jezik pa tako nastaju oblici poput *garbić* za *smeće*, *biznesi* za *poslove*, *metropolis* za *veliki grad*, *fakt* za činjenicu te *exotic* za nešto neobično. S druge strane, brojne su pogreške pri uporabi srbizama (primjeri 27. – 36.), a do njih dolazi zbog poistovjećivanja genetski srodnih jezika. Iako učenje genetski srodnih jezika ima jasnih prednosti, u kasnijem ovladavanju srodnim jezikom javljaju se različite poteškoće, ne samo zbog različita znanja jezika, već i zbog različita ustroja pojedinoga jezika (Jelaska i sur., 2005: 298). Tu činjenicu potvrđuju i Gulešić-Machata te Udier koje navode kako je čest slučaj da izvorni govornici neslavenskih jezika u hrvatski prenose neka jezična obilježja iz prvoga slavenskoga jezika koji su učili prije hrvatskoga (Gulešić-Machata, Udier, 2008: 24).

5.7. Grafički prikaz analize pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga

Grafikon 1. Prikaz rezultata

Analizom pogrešaka u pisanom diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, na korpusu 46 tekstova, uočeno je da do najvećeg broja odstupanja dolazi na morfološkoj razini. Na morfološkoj su razini uočene 173 pogreške. Na pravopisnoj i fonološkoj razini također je uočen vrlo visoki broj pogrešaka (pravopisna – 112, fonološka – 122), dok je sintaktičkih i leksičkih odstupanja znatno manje (sintaktičkih – 31, leksičkih – 40). Mali broj pogrešaka na sintaktičkoj i leksičkoj razini ukazuje na to da se inojezični govornici hrvatskoga u pisanome diskursu ne koriste složenim rečeničnim strukturama, nego češće koriste jednostavne rečenice te, osim navedenih primjera uporabe anglizama, srbizama i riječi iz razgovornoga stila, govornici raspolažu osnovnim vokabularom, kojim su prethodno ovladali. Koristeći se tim osnovnim vokabularom prave mnogo pravopisnih, fonoloških i najviše morfoloških odstupanja. Razlozi velikoga broja pogrešaka na navedenim razinama mogu se pronaći u poistovjećivanju i ugledanju na materinski jezik govornika, tj. engleski ili njemački, pri čemu dolazi do pogrešaka pri pisanja velikoga i maloga slova (imenice se u njemačkome jeziku pišu velikim slovom, kao i zamjenica *ja* u engleskome). Nadalje, jedna od pogrešaka na fonološkoj razini

je zamjena, tj. izostavljanje fonema, a najčešći su primjeri pri uporabi dijakritičkih znakova, kojih u drugim, govornicima materinskim, jezicima nema (umjesto *č, ć, š, ž* koristi se *c, s, z*). Česti su primjeri u kojima se kao razlog može tražiti poistovjećivanje srodnih jezika, hrvatskoga i srpskoga, a oni su vidljivi pri uporabi ekavskoga odraza *jata* (na fonološkoj razini) i namjernoga veznika *da* (na morfološkoj razini). Govoreći o pogreškama u ostalim dijelovima razina, vidljivo je da do pogrešaka dolazi zbog posebnosti hrvatskoga jezika (veliki broj padeža, tvorbene posebnosti i iznimke i sl.) te nedovoljne ovladanosti inojezičnih govornika hrvatskim jezikom. Sve pogreške, koje su u 4. poglavlju rada navedene kao najčešće pogreške inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, uočene su i pri analizi pisanoga diskursa na korpusu 46 tekstova.

6. Zaključak

Jezik je najvažnija ljudska djelatnost i kao takav prisutan je u životima svih ljudi. Materinski je jezik jedinstven i razlikuje se od pojedinca do pojedinca, jer se on smatra jezikom koji je osoba naslijedila od majke, tj. okoline i područja u kojemu živi. Zbog suvremenoga načina života javlja se sve veća potreba za učenjem dodatnih jezika, koji se nazivaju strani (drugi) jezici, tj. ini jezici. Hrvatski jezik kao ini jezik mnogim je govornicima vrlo zahtjevan te je pri ovladavanju njime potrebno mnogo truda. Ovim se radom pokušalo odgovoriti na pitanje čestotnosti pogrešaka u pisanome diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga jezika. Sve su pogreške, koje su bile navedene kao opće pogreške uočene u govoru inojezičnih govornika hrvatskoga jezika, pronađene u tekstovima u kojima je provedena analiza. Potvrđeno je da do pogrešaka ne dolazi uslijed lijenosti ili nedostatka inteligencije, već na pogreške najviše utječe razvojna faza govornika, njegov materinski jezik, nedovoljna izloženost točnim izvorima jezika te osobine samoga govornika, a to su dob, motivacija i strategije učenja. Na pravopisnoj, fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini uočene su pogreške koje se mogu pripisati poistovjećivanju s materinskim jezikom govornika (engleskim, njemačkim) ili poistovjećivanju srodnih jezika (hrvatski i srpski), što je vidljivo pri pisanju riječi ili uvođenju tuđica (anglizama i srbizama) u hrvatski jezik. Nadalje, uočeno je poistovjećivanje hrvatskoga fonološkoga sustava s fonološkim sustavom materinskoga jezika (pogreške pri pisanju dijakritičkih znakova) te brojne pogreške pri tvorbi riječi, posebice deklinaciji imenica ili korištenju glagolskoga vida, koji je karakteristika slavenskih jezika te je inojezičnim govornicima nepoznata kategorija. Može se zaključiti da je provedena analiza uspješno potvrdila postojanje, otprije utvrđenih i izdvojenih, pogrešaka u pisanom diskursu hrvatskoga jezika. Također, neke je od tih pogrešaka potrebno sustavno ispravljati, ali je one pogreške, koje čine i izvorni govornici hrvatskoga jezika, moguće zanemariti. Hrvatski je jezik kao ini jezik tek u razvoju i mnogi će se inojezični govornici s njime tek susresti, no zbog njegove kompleksnosti i posebnosti ne treba odbaciti činjenicu da većina inojezičnih govornika njime nikada neće u potpunosti ovladati.

7. Literatura i izvori

1. Banković-Mandić, I., Čilaš Mikulić, M. 2016. *Hrvatski kao drugi i strani jezik iz sveučilišne perspektive*, Croatica, 60/2016, str. 121–138.
2. Blagus-Bartolec, G. 2018. *Hrvatski kao ini jezik u udžbenicima: Što se sve može naučiti na početnome stupnju učenja hrvatskoga kao inoga jezika*, Hrvatski jezik, broj 3, str. 34–38.
3. Cvikić, L. 2012. *Nejezični čimbenici ovladavanja inim jezikom*, u: *Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika: okviri za uključivanje inojezičnih učenika u odgoj i obrazovanje na hrvatskome jeziku*, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb.
4. Čoso, Z. 2016. *Problematika ovladavanja jezikom*, Croatica et Slavica Iadertina, 12/2, str. 493–512.
5. Grgić, A., Kolaković, Z. 2010. *Stilovi i strategije u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika*, Lahor, 9/2010, str. 78–96.
6. Gulešić-Machata, M., Udier, S. L. 2008. *Izvorna odstupanja u hrvatskome kao inojezičnome*, Lahor, 5/2008, str. 19–33.
7. Jelaska, Z. i sur. 2005. *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
8. Jelaska, Z. 2007. *Ovladavanje jezikom: izvornojezična i inojezična istraživanja*, Lahor, 3/2007, str. 86–99.
9. Jelaska, Z. 2012. *Ovladavanje materinskim i inim jezikom*, u: *Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika: okviri za uključivanje inojezičnih učenika u odgoj i obrazovanje na hrvatskome jeziku*, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb.
10. Matic, I. 2015. *Odnos strategija učenja i afektivnih čimbenika u učenju stranih jezika*, Strani jezici, 44/2015, str. 54–66.
11. Medved Krajnović, M. 2010. *Od jednojezičnosti do višejezičnosti*, Leykam international, Zagreb.
12. Mihaljević-Djigunović, J. 1998. *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
13. Mihaljević-Djigunović, J. 2013. *Interdisciplinarna istraživanja u području obrazovanja na primjeru glotodidaktike*, Sociologija i prostor, 51/2013, str. 471–491, Zagreb.

14. Mikić Čolić, A. 2017. *Uloga afektivnih činitelja u intenzivnom učenju hrvatskoga kao stranog jezika*, Strani jezici, 46/2017, 1–2, str. 5–22.
15. Prebeg-Vilke, M. 1991. *Vaše dijete i jezik: materinski, drugi i strani*, Školska knjiga, Zagreb.
16. Šišić, A. 2020. *Odstupanja inojezičnih učenika u sastavcima pisanim na hrvatskom jeziku*, Diplomski rad, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku, Osijek.
17. Trtanj, I., Mikić Čolić, A. 2019. *Sintaktička složenost i subordinacija u pisanome diskursu inojezičnih govornika hrvatskoga*, Rasprave 45/2, str. 675–694.
18. Zergollern-Miletić, L., 2007. *Ovladanost vještinom pisanja na engleskome jeziku na kraju osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja kod hrvatskih učenika*, Metodika, 8/1, str. 190–204.

Internetski izvori

1. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=29130> (24. 8. 2020.)